

Sluta strunta i EU

EU 2004-kommitténs
förslag till permanent bidragsgivning
och utåtriktad verksamhet

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2004:82

Sluta strunta i EU

*– EU 2004-kommitténs förslag till permanent
bidragsgivning och utåtriktad verksamhet*

Betänkande av EU 2004-kommittén

Stockholm 2004

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2004:82

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren kan beställas hos:
Information Rosenbad
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
Fax: 08-405 42 95
Telefon: 08-405 47 29
www.regeringen.se/propositioner/sou/pdf/remiss.pdf

Tryckt av Elanders Gotab AB
Stockholm 2004

ISBN 91-38-22189-6
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Pär Nuder

Den 26 april 2001 beslöt regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté för debatt om Europeiska unionens utveckling och framtid inför 2004 års regeringskonferens (dir. 2001:35). Därefter har kommittén fått två tilläggsdirektiv (den 25 september 2003 samt den 10 juni 2004). Enligt idag gällande direktiv avslutar kommittén sin verksamhet den 1 januari 2005.

Uppdraget för kommittén är

- att stimulera en bred, offentlig debatt om Europeiska unionen, särskilt inför den kommande regeringskonferensen, bidra till att öka kunskaperna hos allmänheten om aktuella frågeställningar kring EU:s utveckling samt ge företrädare för olika åsiktsriktningar utrymme att argumentera för sina uppfattningar,
- att skapa kontaktytor mellan den svenska debatten om EU och motsvarande debatt i övriga europeiska länder,
- att sammanställa analyser av de frågor som kan komma att behandlas vid regeringskonferensen.

Sören Lekberg förordnades den 21 november 2002 att vara ordförande i kommittén. Han ersatte då Berit Andnor som hade utnämnts till statsråd. Berit Andnor förordnades som ordförande i kommittén den 1 juni 2001. Ledamöter till kommittén förordnades den 1 juni 2001. Gunilla Carlsson, Yvonne Ruwaida samt Ingvar Svensson har varit ledamöter sedan dess. Ola Alterå entledigades den 24 januari 2002 och Åke Pettersson förordnades i hans ställe. Hillevi Larsson förordnades den 19 december 2002 för att ersätta Sören Lekberg som ledamot. Den 7 januari 2003 entledigades Carl B Hamilton och Karin Granbom förordnades i hans ställe. Samma datum entledigades även Camilla Sköld Jansson och Willy Söderdahl förordnades i hennes ställe.

Kommittén har antagit namnet EU 2004-kommittén.

Kommittén har inte tidigare avgivit något delbetänkande. Däremot har kommittén regelbundet redovisat för regeringen de aktiviteter som genomförts och de synpunkter på EU:s framtid som kommittén samlat in genom den utåtriktade verksamheten. Kommittén har inte haft i uppdrag att avge ett betänkande. Detta betänkande har tillkommit på kommitténs eget initiativ.

Härmed överlämnar kommittén sitt betänkande *Sluta strunta i EU – EU 2004-kommitténs förslag till permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet* (SOU 2004:82).

Till betänkandet har reservationer lämnats av Karin Granbom, Åke Pettersson och Willy Söderdahl.

Stockholm i juni 2004

Sören Lekberg

Gunilla Carlsson

Hillevi Larsson

Yvonne Ruwaida

Willy Söderdahl

Karin Granbom

Åke Pettersson

Ingvar Svensson

/Johanna Lundberg

Helena Onn

Innehåll

Sammanfattning och förslag	9
1 Bidrag och information inför och efter Sveriges inträde i EU	13
1.1 Bidrags- och informationsverksamhet sedan 1992	14
2 EU 2004-kommitténs verksamhet.....	19
2.1 EU 2004-kommittén.....	20
2.2 Uppdraget.....	20
2.3 EU-stafetten samlingsnamnet för verksamheten.....	21
2.3.1 Kommittén fördelar projektbidrag	21
2.3.2 Webbplatsen central för verksamheten	24
2.3.3 Utåtriktade aktiviteter i hela landet.....	24
2.3.4 Publikationer ska väcka intresse	25
2.3.5 Skolsatsningen engagerar elever och lärare	26
2.4 Budget.....	27
3 Erfarenheter av bidragsgivning.....	29
3.1 Erfarenheter av annan bidragsgivning i Sverige	30
3.1.1 Bidragsgivning vid Utrikesdepartementet	30
3.1.2 Regeringens demokratiutvecklingsarbete Tid för demokrati	31
3.1.3 EU 96-kommittén	33
3.1.4 EMU-delegationen	34
3.2 Erfarenheter av EU 2004-kommitténs bidragsgivning.....	35
3.3 Viktiga slutsatser av erfarenheter av bidragsgivning.....	36

3.4	Bidragsgivning och EU-information i Danmark och Finland	37
3.4.1	Danmark	37
3.4.2	Finland	39
4	Bidragsgivning och utåtriktad verksamhet i framtiden.....	43
4.1	Demokrati, efterfrågan och kontinuitet viktiga skäl för kommitténs förslag	44
4.1.1	Demokrati förutsätter kunskap och deltagande	44
4.1.2	Efterfrågan är stor	46
4.1.3	Kontinuitet nödvändig.....	46
4.1.4	Ökat utnyttjande av bidragskällor	49
4.2	Bidragsgivning bör kompletteras med utåtriktad verksamhet.....	49
5	Den permanenta verksamhetens innehåll	53
5.1	Projektbidrag	54
5.2	Utåtriktad verksamhet	55
5.3	Budget och personal.....	57
5.4	Kontakt med andra aktörer.....	57
5.5	Utvärdering.....	58
6	Den permanenta verksamhetens organisation och placering	59
6.1	Verksamheten förläggs i Regeringskansliet	60
6.1.1	Verksamheten bedrivs som delegation	60
6.2	Verksamheten förläggs utanför Regeringskansliet.....	62
6.2.1	Nämndmyndighet mest lämpad för verksamheten.....	62
6.2.2	Nämndmyndighet – med eller utan värdmyndighet	64
6.2.3	Värdmyndighet – Sieps eller Folkbildningsrådet?	66

7	Budget och finansiering	71
7.1	Budget.....	72
7.2	Finansiering.....	75
	Reservationer	77
	Referenser	83
	Bilagor	
	Bilaga 1. Kommittédirektiv	87
	Bilaga 2. Tilläggsdirektiv	93
	Bilaga 3. Förordningar	
	EU 2004-kommittén.....	97
	Sieps.....	101
	Bilaga 4. Delegater och ledamöter.....	105
	Bilaga 5. Statistik över statlig bidragsgivning sedan 1992.....	109
	Bilaga 6. Statistik över EU 2004-kommitténs bidragsverksamhet	113
	Bilaga 7. EU 2004-kommitténs publikationer.....	115
	Bilaga 8. Sammanfattning av utvärdering från seminarium för erfarenhetsutbyte	117

Sammanfattning och förslag

Sammanfattning

När EU 2004-kommittén avslutar sitt arbete den 1 januari 2005 finns det inte längre något statligt organ som har till uppgift att stimulera till bred debatt om EU och bidra till att öka kunskaperna om aktuella EU-frågor.

Därmed sätts det också punkt för möjligheten för bland andra ideella organisationer att få statligt stöd i sitt folkbildningsarbete om EU. En möjlighet som på olika sätt och med olika uppdragsgivare har funnits sedan 1992.

Inte minst med tanke på det låga och sjunkande deltagandet i Europaparlamentsvalen, i såväl Sverige som övriga EU-länder, är det av yttersta vikt att medborgarnas möjligheter att delta i EU-debatten stärks.

Det är mot denna bakgrund som EU 2004-kommittén på eget initiativ presenterar betänkandet *Sluta strunta i EU – EU 2004-kommitténs förslag till permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet*.

Bidrag och information om EU sedan 1992

I betänkandet redovisar kommittén den statliga bidragsgivningen till projekt om EU, som funnits sedan 1992. Bidragsgivningen har i huvudsak skett i kommitté- eller delegationsform. Kommittén kan konstatera att bidragsgivningen – med ett undantag – har kompletterats med utåtriktad verksamhet.

Demokrati, efterfrågan och kontinuitet viktiga skäl

I betänkandet konstateras att det finns flera skäl som talar för att göra denna verksamhet permanent. För det första är det en fråga

om demokrati. En permanent verksamhet stärker medborgarnas förutsättningar att både öka sina kunskaper och delta i debatten om EU. För det andra finns det en stor efterfrågan på stöd till organisationer i form av projektbidrag. För det tredje skulle en permanent verksamhet skapa kontinuitet. Därmed skulle inte bara kostsamma ad hoc-lösningar kunna undvikas. Verksamheten skulle även vinna i kvalitet, bli effektivare och få ett bättre genomslag.

Bidragsgivning bör kompletteras med utåtriktad verksamhet

Kommittén anser att den föreslagna verksamheten ska innehålla såväl bidragsgivning som utåtriktad verksamhet. Projektorganisationerna kan därmed arbeta i ett större sammanhang och få tillgång till innehållsligt stöd och projektledning. De utåtriktade aktiviteterna ska i första hand komplettera bidragsgivningen. Målet med aktiviteterna är att de ska erbjuda en arena för samtal. Det är också viktigt att de sprids över landet. Publikationer och webbplats bör utformas på ett sådant sätt att de bjuder in till debatt och speglar olika åsiktsritningar.

Opartiskt organ ska ansvara för uppgiften

I betänkandet betonar kommittén vikten av att den föreslagna verksamheten organiseras så att den är opartisk och företräder ett brett politiskt spektrum. Den bör också organiseras på det mest kostnadseffektiva sättet. Det är vidare av stor vikt att det i verksamheten finns tillgång till EU-kompetens.

Kommittén vill skapa en myndighet vid Sieps

Kommittén har kartlagt olika möjligheter i syfte att hitta det organ som motsvarar kraven ovan. Kommittén har också tagit del av diverse utvärderingar av annan bidragsgivning. Slutsatsen är att det mest fördelaktiga är att inrätta en ny myndighet, i form av en nämndmyndighet, och placera denna vid en värdmyndighet. Två tänkbara värdmyndigheter har studerats – Folkbildningsrådet och Sieps. Vid en samlad bedömning finner kommittén att det alternativ som ger flest synergieffekter är en lokalisering vid Sieps.

Disposition av betänkandet

Betänkandet inleds med en historik över bidragsgivning och informationsverksamhet inför och efter Sveriges EU-inträde. I kapitel 2 presenteras EU 2004-kommitténs verksamhet. Erfarenheter från annan jämförbar bidragsverksamhet sammanfattas i kapitel 3. Kapitel 4 innehåller en beskrivning av de bakomliggande skäl som har lett fram till kommitténs förslag. I kapitel 5 beskrivs innehållet i den föreslagna verksamheten. Olika organisatoriska lösningar beskrivs i kapitel 6 och i kapitel 7 presenteras budget och finansiering för den permanenta verksamheten.

Kommitténs förslag

EU 2004-kommittén föreslår att ett organ för permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet inrättas. Syftet med verksamheten ska vara att stimulera till ett ökat deltagande i debatten om EU och bidra till att öka allmänhetens kunskaper om aktuella EU-frågor.

Det är kommitténs mening att verksamheten – i form av en nämndmyndighet – bör placeras vid Svenska institutet för europapolitiska studier, Sieps.

Projektbidragen ska främst vara avsedda för ideella föreningar, organisationer som drivs utan vinstintresse och skolor. Bidragen bör delas ut två gånger per år till ett sammanlagt belopp av 8–10 miljoner kronor.

Beslut om bidragsfördelning och inriktning för den utåtriktade verksamheten ska fattas av styrelsen för nämndmyndigheten. Styrelsen, som utses av regeringen, ska för att uppfattas som opartisk bestå av representanter för samtliga riksdagspartier.

Kommittén föreslår att den utåtriktade verksamheten omfattar en webbplats, publikationer, aktiviteter med geografisk spridning samt en särskild skolsatsning. Till detta behövs en årlig budget på 5 miljoner kronor.

Den föreslagna verksamheten kräver i fristående form 8 heltidstjänster. En placering vid Sieps medför dock samordningsvinster. Kommittén bedömer därför att antalet tjänster kan reduceras till 6 stycken om nämndmyndigheten placeras vid Sieps.

1 Bidrag och information inför och efter Sveriges inträde i EU

I detta kapitel presenteras den serie av tillfällig statlig bidragsgivning för information om EU-relaterade frågor, som har funnits sedan 1992. Här beskrivs också i stora drag strukturen för den fasta informationsverksamheten, vid departement och riksdag, som har kompletterat bidragsgivningen. EU 2004-kommitténs verksamhet beskrivs först i kapitel 2.

Sammanfattning

Sedan 1992 har det funnits statliga projektbidrag för information om EU-relaterade frågor. Bidragen har främst riktats till organisationer, ideella föreningar och stiftelser, och har bland annat förekommit i samband med folkomröstningarna om ett svenskt EU-medlemskap (Fälldindelegationen 1992–94) och införandet av euron (EMU-delegationen 1999) samt i samband med vissa regeringskonferenser (EU 96-kommittén 1995–96 respektive EU 2004-kommittén 2001–2004). Vid alla tillfällen, utom i EMU-delegationens arbete, har bidragsgivningen kompletterats med utåtriktad verksamhet.

Verksamheten har i huvudsak förts i kommitté- eller delegationsform, och har varit placerad vid Statsrådsberedningen eller Utrikesdepartementet. Vid ett tillfälle har dock bidragen fördelats direkt via Utrikesdepartementet. I flera fall har Folkbildningsrådet fått i uppdrag att fördela hela eller delar av bidragssumman mellan studieförbund och folkhögskolor.

Den sammanlagda utdelningen för respektive bidragsverksamhet har varierat mellan 10 och 20 miljoner kronor med undantag för Fälldindelegationen som delade ut sammanlagt cirka 48 miljoner kronor.

1.1 Bidrags- och informationsverksamhet sedan 1992

Sedan 1992 har det funnits statliga projektbidrag för information om EU-relaterade frågor. Bidragen har främst riktats till organisationer, ideella föreningar och stiftelser. Bidragsgivningen har, med ett undantag, kompletterats med utåtriktad verksamhet.

Fälldindelegationen

Delegationen för informationsinsatser om europeisk integration, den så kallade Fälldindelegationen, var aktiv mellan den 1 juli 1992 och halvårsskiftet 1994 (se bilaga 4). Syftet med Fälldindelegationen var att dela ut projektbidrag till enskilda organisationer och studieförbund inför folkomröstningen om ett svenskt EU-medlemskap.¹

Bidragen riktades till tre målgrupper – folkbildningen (studieförbund och folkhögskolor), kampanjorganisationer samt till organisationer inom skilda samhällsområden. Delegationen vidarebefordrade ansökningar till Folkbildningsrådet, som utifrån en given summa fick ge förslag till fördelning mellan studieförbund och folkhögskolor.

Projekten valdes ut efter spridning och målgrupp. För folkhögskolorna hade även den geografiska fördelningen samt huvudman och organisationsfamilj betydelse. Länsbildningsförbund och andra lokala samarbetsgrupperingar tilldelades inte bidrag utan fick ansöka om det centralt hos studieförbunden.

Sammanlagt delade delegationen ut cirka 48 miljoner kronor. Under 1992 fördelades cirka 21 miljoner kronor i tre omgångar, varav cirka 5 miljoner kronor gick till 39 organisationer. Resterande belopp gick till studieförbund och folkhögskolor. Under 1993 delades cirka 27 miljoner kronor ut, varav 10 miljoner fördelades lika mellan ja- och nejorganisationer för kampanjarbete inför folkomröstningen 1994 om ett svenskt EU-medlemskap (se bilaga 5).

Sekretariatet för Europainformation

Sekretariatet för Europainformation inrättades på Utrikesdepartementet hösten 1992 med uppdrag från riksdagen att informera om

¹ Förordning (1992:887) med instruktion för delegationen för informationsinsatser om europeisk integration.

det europeiska integrationsarbetet. Tanken var att denna informationsverksamhet skulle pågå till och med folkomröstningen om ett svenskt EU-medlemskap. Uppdraget förlängdes dock till halvårsskiftet 1995. Under perioden 1992–94 disponerade Sekretariatet för Europainformation sammanlagt cirka 70 miljoner kronor. För den fortsatta verksamheten hade sekretariatet en budget på cirka 5 miljoner kronor.²

Sekretariatet, som ansvarade för den utåtriktade verksamheten med information, trycksaker och aktiviteter för allmänheten, fungerade även som kansli åt Fälldindelegationen (se ovan). De cirka 70 miljoner kronorna användes både till den egna verksamheten och delades ut i projektbidrag av Fälldindelegationen.

När EU-upplysningen inrättades vid riksdagen 1995 omorganiserades Sekretariatet för Europainformation.

EU 96-kommittén

Den parlamentariska EU 96-kommittén utsågs av regeringen våren 1995 (se bilaga 4). Kommittén sorterade under Utrikesdepartementet. Uppdraget bestod i att dels utreda sakfrågor och bevaka motsvarande arbete i de andra medlemsländerna, dels stimulera den offentliga debatten om aktuella frågor inför 1996 års regeringskonferens. I seminarier, konferenser och hearings bereddes utrymme åt olika åsiktsriktningar i frågorna.³

Kommitténs tre mål för den utåtriktade verksamheten var att genom folkbildning göra 60 procent av befolkningen medveten om regeringskonferensen och debatten om EU:s framtid, att öka gymnasieungdomars EU-kunskap samt skapa debatt om de frågor som regeringen och riksdagen drev i förhandlingarna.

Hösten 1995 delade kommittén även ut projektbidrag till organisationer. Av 300 ansökningar fick 55 projekt dela på drygt 10 miljoner kronor (se bilaga 5). Bland projektorganisationerna fanns skolor, organisationer, fackförbund, politiska partier, bibliotek med flera.

² 1994/95:KU36 *Anslag till Europainformation m.m.* Konstitutionsutskottets betänkande.

³ SOU 1996:59 *Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter.* Skrivelse från EU 96-kommittén.

EU-upplysningen vid riksdagen

I januari 1996 öppnade EU-upplysningen vid riksdagen, som en permanent statlig EU-information för såväl allmänheten som riksdagsledamöter och myndigheter. Därmed överfördes delar av verksamheten vid Sekretariatet för Europainformation till EU-upplysningen. Placeringen vid riksdagen ansågs bättre garantera verksamhetens trovärdighet eftersom informationen skulle vara ”saklig, värderingsfri och neutral”.⁴

EU-upplysningen hade under flera år en årlig budget om cirka 2 miljoner kronor i driftkostnader (exklusive personalkostnader). Anslagen till EU-upplysningen ökade dock från och med år 2004 för att underlätta hanteringen av den ökade efterfrågan på EU-information. Beslutet grundades på en utredning om allmänhetens tillgång till EU-relaterad information.⁵ Som ett resultat av utredningen förstärktes EU-upplysningens uppdrag att rikta sig till allmänheten. EU-upplysningen utökade med 3,5 permanenta tjänster och består idag av 12 tjänster. Dessutom gavs mer pengar till marknadsföring. Den tidigare webbingången, via riksdagens hemsida, kommer att ersättas av en helt ny webbplats.⁶ Slutligen ska EU-upplysningen utöka sin kursverksamhet och det regionala samarbetet.

EU-sekretariatet och EU-informationen

Sekretariatet för Europainformation vid Utrikesdepartementet omorganiserades i samband med EU-upplysningens tillkomst och blev EU-sekretariatet, med uppgift att samordna EU-frågor i Regeringskansliet. Meningen var att EU-sekretariatets verksamhet skulle trappas ner i och med att EU-upplysningen kom igång den 1 januari 1996. Efterfrågan på EU-information var dock hög och sekretariatet fick i uppgift att, med ett anslag på nästan 9 miljoner kronor för 1997, erbjuda allmänheten saklig och bred information om aktuella EU-frågor och regeringens EU-politik.

När EU 96-kommitténs arbete hade slutförts fanns information om regeringskonferensen vid EU-sekretariatet, i form av bland annat seminarier och nyhetsbrev. Allmänhetens kännedom om EU-

⁴ SOU 2002:96 *Allmänhetens tillgång till EU-relaterad information*. Utredningen om allmänhetens tillgång till EU-relaterad information, s. 30.

⁵ *Ibid.*

⁶ *EU-upplysningen får ökade resurser* (2003-12-17). Pressmeddelande från Sveriges Riksdag.

frågorna undersöktes också med jämna mellanrum. I samband med undertecknandet av Amsterdamfördraget hösten 1997 genomförde EU-sekretariatet ytterligare informationsinsatser tillsammans med EU-upplysningen. Här ingick Nyfiken EU (en serie korta TV-inslag för att väcka intresse hos allmänheten), broschyrer och annonser. Information spreds till skolor, bibliotek, organisationer och studieförbund. Därtill upprättades en webbplats.⁷

Verksamheten utökades med projektbidrag från och med hösten 1998. Bidragen riktade sig till organisationer med folkbildningskaraktär för informations- och kunskapshöjande insatser om EU.⁸ Regeringen beslutade om fördelning efter yttrande av en beredningsgrupp (se bilaga 4).

Sammanlagt delades 16 miljoner kronor ut under perioden 1998–2000. Av totalt 748 ansökningar stöttades 240 projekt i sex bidragsomgångar (se bilaga 5). Projekt med inriktning på det svenska ordförandeskapet prioriterades särskilt i bidragsomgångarna år 2000.

I början av 1999 övergick EU-sekretariatet i EU-informationen vid Press-, informations- och kulturenheten (PIK) vid Utrikesdepartementet. EU-informationen (PIK-EU) fick i uppgift att ansvara för informations- och kultursatsningarna under det svenska EU-ordförandeskapet. Återigen kompletterades aktiva insatser, webbplats och trycksaker med projektbidrag till ideella organisationer och föreningar.

Delegationen för stöd till folkbildning om EMU

EMU-delegationen, som tillsattes av regeringen våren 1999, hade som enda uppgift att fördela 20 miljoner kronor i projektbidrag för folkbildning om EMU (se bilaga 4). Projektbidragen var framför allt till för folkhögskolor och studieförbund.

Syftet med insatserna var att brett och allsidigt informera om effekterna i Sverige av valutaunionen. Projektbidrag beviljades för produktion av informationsmaterial samt material till grupper med särskilda behov. Bidrag beviljades också för bland annat seminarier, utställningar, närradiosändningar samt utbildning av informatörer.

⁷ Hindmarsh, Thomasine (1997-12-11). *Informationssatsningen "Nyfiken EU"*. PM från EU-sekretariatet, Utrikesdepartementet.

⁸ Förordning (1998:173) om projektbidrag för informations- och kunskapshöjande insatser om Europeiska unionen.

I linje med kravet på god spridningseffekt prioriterades studieförbund med rikstäckande verksamhet och projekt riktade till målgrupper med bristande kunskaper i svenska språket eller andra svårigheter att tillgodogöra sig information. Politiska partier och massmedier kunde däremot inte få bidrag. Av 200 ansökningar fördelades 40 projektbidrag om sammanlagt 19,2 miljoner kronor (se bilaga 5). Fördelningsbeslutet togs av delegationen, efter yttrande från Folkbildningsrådet.⁹

Tabell 1.1. Översikt över statlig bidragsgivning till EU-relaterade projekt sedan 1992.

Bidragsgivning	Årtal	Utdelning	Utåtriktad verksamhet
Fälldindelegationen	1992–1994	ca 50 mkr	Sekretariatet för Europainformation, UD
EU 96-kommittén	1995–1996	ca 10 mkr	Egen
EU-informationen, UD	1998–2001	ca 15 mkr	Egen
EMU-delegationen	1999	ca 20 mkr	Ingen
EU 2004-kommittén	2001–2004	ca 15 mkr	Egen

⁹ Förordning (1999:1) om projektbidrag för folkbildning om Ekonomiska och monetära unionen.

Hult, Agneta et al. (2001). *En utvärdering av Folkbildning om EMU*. Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet. Ds 2001:16.

2 EU 2004-kommitténs verksamhet

I det här kapitlet presenteras EU 2004-kommittén och dess arbete. Särskilt utförligt beskrivs bidragsgivningen mot bakgrund av förslaget att inrätta en permanent verksamhet. Den utåtriktade verksamheten beskrivs bara i stora drag.¹

Sammanfattning

Den parlamentariska EU 2004-kommittén tillsattes våren 2001 i syfte att stimulera till en bred debatt om EU:s framtidsfrågor och bidra till att öka kunskapen hos allmänheten om aktuella frågeställningar kring EU:s utveckling. Verksamheten består av dels projektbidrag till organisationer, dels utåtriktad verksamhet. I sammanlagt fem omgångar har drygt 13,5 miljoner kronor fördelats till 180 olika projekt. Exempel på projekt är seminarier och debatter, TV- och radioprogram, teater och workshops.

Den utåtriktade verksamheten, *EU-stafetten*, innefattar en webbplats, aktiviteter (framför allt i form av den länsvisa EU-stafetten), publikationer samt en särskild skolsatsning. På webbplatsen finns löpande rapportering om aktuella EU-frågor, tips och information till projektorganisationer, ett debattforum samt en skolsida. Kommitténs publikationer har tagits fram i syfte att öka kunskapen om EU och bjuda in till debatt. Målet med den länsvisa stafetten har varit att initiera en diskussion och att väcka intresse för EU:s framtidsfrågor på ett lokalt plan och med lokala aktörer. Kommittén har också samarbetat med andra aktörer, vars kärnverksamhet består av EU-information, och har medverkat i större aktiviteter.

¹ Se EU 2004-kommitténs rapporter till regeringen för en mer detaljerad beskrivning av den utåtriktade verksamheten. Rapporterna finns på www.eustafetten.nu.

2.1 EU 2004-kommittén

Den parlamentariska EU 2004-kommittén tillsattes våren 2001.² Enligt direktivet (dir. 2001:35, se bilaga 1) är syftet att stimulera den nationella debatten och bidra till att öka allmänhetens kunskaper om EU:s framtid, inför regeringskonferensen som skulle börja våren 2004. Eftersom regeringskonferensen startade tidigare och pågick längre än förväntat, har kommittén fått två tilläggsdirektiv (2003:113 och 2004:79, se bilaga 2). Verksamheten fortsätter fram till den 1 januari 2005.

Kommittén består av ordförande Sören Lekberg (s), Gunilla Carlsson (m), Karin Granbom (fp), Hillevi Larsson (s), Åke Pettersson (c), Yvonne Ruwaida (mp), Ingvar Svensson (kd) och Willy Söderdahl (v).

Kansliet är placerat under Statsrådsberedningen och består för närvarande av sex personer.³

2.2 Uppdraget

EU 2004-kommitténs uppdrag är framför allt att stimulera till en bred, offentlig debatt om Europeiska unionen – särskilt inför regeringskonferensen 2004 – samt bidra till att öka kunskaperna hos allmänheten om aktuella frågeställningar kring EU:s utveckling och ge företrädare för olika åsiktsriktningar utrymme att argumentera för sina uppfattningar.⁴

Enligt uppdraget ska kommittén även spegla debatten i andra medlemsländer samt i analyser belysa frågor som behandlas vid regeringskonferensen. Till en början ingick dessa delar i verksamheten men kontakten med andra medlemsländer försvårades eftersom det fanns få motsvarigheter till EU 2004-kommittén. Vidare var det naturligt för kommittén att låta det nystartade Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) ta över ansvaret för de analytiska rapporterna.

Kommittén rapporterar löpande om verksamheten och den aktuella debatten till ansvarigt statsråd, för närvarande samordningsminister Pär Nuder.

² Kommitténs formella benämning är *Kommittén för debatt om Europeiska unionens utveckling och framtid inför 2004 års regeringskonferens*, direktiv 2001:35.

³ Magnus Anclair, Leif Darwén, Tom Hansson, Johanna Lundberg, Helena Onn (huvudsekreterare) samt Bodil Rudberg. Kansliet kommer åter att bestå av åtta personer hösten 2004.

⁴ Enligt direktiv 2001:35 och förordning 2001:1309. Se bilaga 1,3.

2.3 EU-stafetten samlingsnamnet för verksamheten

Det övergripande målet för EU 2004-kommittén är, som ovan nämnts, att allmänheten ska ha kunskap om de fördragsändringar som behandlas vid regeringskonferensen – och hur den enskilde medborgaren kan vara med och påverka skeendet. Att öka intresset och engagemanget för EU-frågor, liksom att förbättra kunskapen hos allmänheten har varit viktiga utgångspunkter i kommitténs utåtriktade arbete.

Kommitténs hela verksamhet går under namnet EU-stafetten. Här ingår projektbidrag, webbplats, utåtriktade aktiviteter, publikationer samt en särskild skolsatsning.

2.3.1 Kommittén fördelar projektbidrag

EU 2004-kommittén beslutade inledningsvis att fördela cirka hälften av verksamhetsbudgeten i projektbidrag till organisationer. I två omgångar under 2002 och tre omgångar 2003 har sammanlagt drygt 13,5 miljoner kronor fördelats mellan 180 olika projekt. De enskilda bidragens storlek har varierat mellan 5 000 och 400 000 kronor (se bilaga 6).

Arbetsgrupp förbereder bidragsbeslut

Inför varje beslutsomgång har tre till fyra kommittéledamöter och kansliets bidragshandläggare utgjort en arbetsgrupp. Arbetsgruppens förslag till bidragsfördelning har sedan legat till grund för kommitténs beslut.

Bidragshanteringen har krävt två halvtidstjänster vid kansliet. Kring ansökningsperioden har dock arbetsinsatserna utökats till heltid och ytterligare personal vid kansliet har engagerats.

Flera urvalskriterier för projektbidragen

Kommittén har prioriterat en god fördelning mellan olika typer av projektorganisationer, deras målgrupper och metoder. Bidragsbesluten har även fattats med hänsyn till en god geografisk spridning. Vidare har kommittén beaktat projekt som har riktats till målgrupper som inte alltid nås av eller har svårt att tillgodogöra sig information, till exempel ungdomar eller personer med bristande kunskaper i svenska språket. Mångfald och jämställdhet har utgjort två viktiga aspekter i besluten om bidragsfördelning. I de senare bidragsbesluten fick dessutom projektens koppling till den länsvisa EU-stafetten allt större betydelse.

Projektbidragen har riktats till ideella föreningar, stiftelser, folkbildningsorganisationer, kommuner, landsting, regionförbund, länsstyrelser eller liknande sammanslutning. Några exempel är invandrar- och kvinnoorganisationer, skolor, folkbildningsorganisationer, EU-kritiska organisationer, pensionärsorganisationer, teatergrupper, TV- och radiokanaler.

Projektmedel har gått till organisationer med verksamhet på såväl riks- som enbart lokal nivå. Bland projekten finns allt ifrån seminarier och föreläsningar till turnébussar, teaterföreställningar, informationsmaterial översatt till flera språk, workshops samt radio- och TV-program.

För att tilldelas bidrag måste organisationen själv svara för 20 procent av den totala projektbudgeten. Vidare betalas bidrag i regel inte ut för fasta kostnader i den ordinarie verksamheten.

De generella kriterierna har vid varje bidragsomgång kompletterats med tillfälliga regler. Till exempel beviljades inga bidrag till projekt som endast fokuserade på EMU-frågan i samband med folkomröstningen. I den senaste omgången (december 2003) delades bidrag inte ut till politiska organisationer som politiska ungdomsförbund eller kvinnoförbund, även om dessa organisationer tidigare har fått bidrag. Beslutet togs för att undvika ett snedvridet stöd till de olika partierna inför valet till Europaparlament. För att kunna genomföra tre bidragsomgångar under år 2003 beslutade kommittén att i en av dem ge företräde till projektorganisationer som ansökte om låga belopp.

Stöd för innehåll och projektledning

Kansliet har under projektens gång haft regelbunden kontakt med flertalet projektorganisationer. Vid behov har projektledarna fått hjälp av kansliet med innehåll samt att hitta information och föreläsare.

Projektorganisationerna har även via pappers- och e-postutskick löpande informerats om kommande aktiviteter, nyhetsbrev och regler för bidragen.

Uppföljning

De beviljade bidragen är generellt lägre än de sökta beloppen. I de fall kommittén har föreslagit ett lägre bidrag, har organisationen kompletterat ansökan med en reviderad budget och verksamhetsbeskrivning. Höga bidragsbelopp har betalats ut i två omgångar med delårsredovisning som krav för en andra utbetalning.

Inom en månad efter avslutat projekt ska projektorganisationerna skicka in en slutredovisning. Organisationen kan bli återbetalningsskyldig om projektet inte följer ansökan eller om pengarna används till annat än vad som har uppgivits i budgeten. Bidrag som inte utnyttjas ska betalas tillbaka till kommittén. För att undvika sena eller uteblivna redovisningar har kansliet skickat påminnelser. Dessutom har reglerna beskrivits redan i ansökningsprocessen.

Kommitténs medverkan har efterfrågats vid framför allt debatter och föreläsningar. Från kansliets sida har även rapportering för webbplatsen varit en anledning till närvaro i projektaktiviteter.

I augusti 2003 anordnade kommittén ett seminarium för projektorganisationerna.⁵ Runt 50 projektledare deltog. Under dagen diskuterades olika metoder som har använts i projekten, om målgruppen har varit ändamålsenlig samt vilka frågor som har prioriterats i projekten. Arbetet fortsatte i grupper baserade på geografisk tillhörighet, för att ge ett regionalt perspektiv på hur EU-politiken kan påverkas. Avslutningsvis fick deltagarna inblick i den aktuella debatten om EU:s framtidsfrågor.

⁵ Se bilaga 8 för de deltagande projektledarnas utvärdering av EU 2004-kommitténs verksamhet.

Information om bidragen

Bidragssomgångarna har annonserats i lokala medier, på kommitténs webbplats – som finns upplänkad på ett stort antal webbplatser – samt genom utskick via kommitténs adresslistor. Tips och kriterier har funnits på webbplatsen. Där har även ansökningsblanketter och förordning varit tillgängliga. Beslut om tilldelade projektbidrag har offentliggjorts genom pressmeddelande. På webbplatsen finns även ett register med en sammanfattning över alla projekt som har tilldelats bidrag.

2.3.2 Webbplatsen central för verksamheten

Webbplatsen, *www.eustafetten.nu*, har utvecklats under arbetets gång och är idag väl integrerad med övrig verksamhet. Den är kommitténs centrala forum för information och debatt om framtidsfrågorna, och vänder sig till såväl allmänheten som projektledare, journalister med flera.

På webbplatsen publiceras nyheter, reportage, krönikor, intervjuer och pressklipp. Därtill finns det omfattande bakgrundsinformation om framtidsdebatten, information för projektbidragstagarna, kalendarium, elektroniskt nyhetsbrev samt särskilda sidor för skolelever och lärare. Webbplatsen har uppskattningsvis mellan 500 och 1 000 besökare dagligen och nyhetsbrevet, som lanserades senhösten 2003, hade i juni 2004 cirka 550 prenumeranter.

Webbplatsen rymmer även ett debattforum med omröstningsfunktion. Detta forum syftar till att ge medborgarna möjlighet att på ett enkelt sätt delta i debatten och sätta dagordningen för de frågor de anser att regeringen bör driva i EU. Sedan starten våren 2002 har cirka 55 000 röster lagts på cirka 450 olika förslag, som i huvudsak har lämnats av användarna själva.

Redaktionen består av tre personer, varav två arbetar heltid med att producera texter och sköta tekniken.

2.3.3 Utåtriktade aktiviteter i hela landet

I EU-stafetten ingår en länsvis utåtriktad kampanj, som inleddes i augusti 2002. I april 2004 hade stafetten gästtat samtliga Sveriges 21 län. Syftet har varit att stimulera till debatt och engagera allmänheten lokalt. Utöver egna aktiviteter har kommittén haft en

samordnande och initiativtagande roll. Vidare har kommittén samarbetat med lokala aktörer som länsstyrelser, kommuners EU-samordnare, organisationer, skolor samt politiska partier. EU 2004-kommittén har erbjudit gemensam marknadsföring genom bussaffischer och annonser i lokala medier, förmedlat föreläsare och andra kontakter samt stått för informationsmaterial. Aktiviteterna annonserades under rubriken ”Sluta strunta i EU” eller ”EU-stafetten kommer till xxx”. I snitt har 10–15 aktiviteter ägt rum per län. Därtill kommer aktiviteter i skolor.

Utöver den länsvisa stafetten har kommittén bidragit till enskilda seminarier, konferenser med mera, antingen som samarrangör eller genom finansiellt stöd. Ett exempel är heldagsseminariet *Europeiska Unionen – demokrati på hög nivå?*, som kommittén i januari 2003 arrangerade tillsammans med Olof Palmes Internationella Centrum och ABF i Stockholm. Andra exempel är ett seminarium i riksdagen i april 2003, när konventets ordförande Valéry Giscard d’Estaing var på besök i Sverige samt ett seminarium i Hässleholm i april 2004, där bland annat kommissionären Franz Fischler medverkade.

I samarbete med riksdagens politiska partier arrangerade kommittén en debattserie i landets alla län under två veckor i mars 2004. I debatterna medverkade riksdagsledamöter från respektive län och gav sin syn på hur EU bör se ut om 25 år.

Kommittén har också medverkat vid större informations- och debattsatsningar, bland annat vid Fritt forum i Göteborg i augusti 2002 och i Almedalen 2003.

Vid kansliet har två till tre personer arbetat del- eller heltid med de utåtriktade aktiviteterna. Därtill har ytterligare medarbetare ansvarat för mediekontakter och webbpublicering.

2.3.4 Publikationer ska väcka intresse

Kommittén har tagit fram sammanlagt ett tiotal publikationer. Syftet med dessa har varit att informera och väcka intresse för diskussion. Materialet vänder sig till såväl den insatte medborgaren som den ointresserade, till den positivt eller negativt inställda till EU. Bland publikationerna finns allt ifrån lättlästa broschyrer till debattböcker (se bilaga 7). I kommitténs informationsmaterial ingår även vykort, knappar och affischer.

Tillsammans med Utrikespolitiska institutet (UI) har kommittén publicerat en skriftserie om konventets arbete med den nya EU-konstitutionen. Vidare har en pocketversion av konstitutionsförslaget tagits fram i samarbete med Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS).

Kommittén publicerade inledningsvis två rapporter om aktuella frågor för regeringskonferensen. När Sieps inrättades (se ovan), valde kommittén att främst producera informationsmaterial avpassat för allmänheten.

Publikationerna har funnits tillgängliga på bokbord i samband med många seminarier, konferenser och andra aktiviteter, även där kommittén inte har varit närvarande. Material har också skickats ut till bibliotek och skolor.

2.3.5 Skolsatsningen engagerar elever och lärare

I enlighet med direktiven har kommittén på olika sätt arbetat med landets skolor, i huvudsak gymnasieskolor. Målsättningen har varit att dels engagera och informera lärare i frågorna, dels att genom kommitténs workshop *Samtal Europa* samt föreläsningar väcka elevernas intresse för EU.

Den länsvisa EU-stafetten har på ett flertal platser föregåtts av informations- och utbildningsdagar för lärare. Denna informationssatsning har genomförts i samarbete med Myndigheten för skolutveckling, EU-upplysningen samt Europeiska kommissionens och Europaparlamentets representationskontor i Sverige. Med hjälp av undervisningsmaterial och föreläsningar har lärarna informerats om varför EU är ett viktigt ämne i skolan, och vilka redskap som står till buds i det pedagogiska arbetet. Kommitténs utåtriktade verksamhet till skolorna har på olika sätt nått cirka 1 500 lärare.

Omkring 6 200 elever har deltagit i de workshops eller rollspel (simulationer) som kommittén har låtit genomföra i samband med den länsvisa EU-stafetten. Elevernas åsikter har sammanställts i dels en omfattande rapport, dels funnits med i några av kommitténs redovisningar till regeringen.

På hemsidan har elever och lärare en egen utbildningsdel med material, tips och idéer om hur skolor kan arbeta med EU:s framtidsfrågor. Eleverna har bland annat fått hjälp inför sina projektarbeten.

2.4 Budget

Kommittén har haft en årlig budget på 10 miljoner kronor. Som framgår ovan har kommittén årligen betalat ut cirka 5 miljoner kronor i projektbidrag. Lika mycket har använts för den utåtriktade verksamheten (aktiviteter, webbplats, publikationer samt skolsatsning). Administrativa och personella kostnader för kansliet har legat utanför denna budget.

3 Erfarenheter av bidragsgivning

I det här kapitlet sammanfattas några iakttagelser och lärdomar av bidragsverksamhet med liknande inriktning som EU 2004-kommitténs. Det gäller både sådan bidragsgivning som har varit placerad vid ett departement och sådan som har varit organiserad i kommitté- eller delegationsform. Dessutom beskrivs motsvarande verksamheter i Danmark och Finland. I det följande sammanfattas också EU 2004-kommitténs erfarenheter av bidragsgivning.

Sammanfattning

Kommittén har studerat erfarenheter från tidigare och pågående statlig bidragsgivning i syfte att hitta en passande struktur och inriktning för den permanenta verksamheten. Genomgången visar framför allt att bidragshanteringen inte har tilldelats tillräckliga resurser, till exempel i form av tid och personal. Detta har i flera fall lett till bristande insyn och uppföljning samt försenade eller uteblivna slutredovisningar av projekten. Erfarenheterna visar också att påminnelsearbete och uppföljning har krävt större insatser än vad som har ofta varit möjligt.

Utvärderingar visar vidare att det finns tydliga fördelar med att kombinera bidragsgivning med utåtriktad verksamhet.

Kommittén har även undersökt motsvarande bidragsgivning i de nordiska grannländerna Danmark och Finland. I Danmark sköts bidragsgivningen av Naevnet vedrørende EU-oplysning. Nämnden består av representanter för alla partier i Folketinget, men är placerad utanför denna. I Finland är bidragsgivningen en del av Utrikesdepartementets utåtriktade verksamhet. Till denna hör även en regional informatör i varje län.

3.1 Erfarenheter av annan bidragsgivning i Sverige

Slutsatserna som beskrivs nedan är baserade på utvärderingar och samtal med ansvariga tjänstemän. I vissa fall har verksamheten varit föremål för en omfattande utvärdering. Det bör dock understrykas att utvärderingarna är av skiftande kvalitet.

3.1.1 Bidragsgivning vid Utrikesdepartementet

Bidragsgivning för informations- och kunskapshöjande insatser om EU

Som framgår av historiken i kapitel 1 fördelade Utrikesdepartementet åren 1998–2000 cirka 16 miljoner kronor i projektbidrag till informations- och kunskapshöjande insatser om EU. Verksamheten administrerades av en handläggare vid departementet.

Erfarenheter från denna bidragsverksamhet visar bland annat på att det finns svårigheter att låta ett departement hantera projektbidragen. I detta fall fanns brister i uppföljning och utvärdering av verksamheten. Ett påfallande stort antal slutredovisningar saknades också efter avslutade projekt. Först i samband med ett omfattande påminnelsearbete hösten 2003 och våren 2004 inkom de sista 62 projekten med slutredovisning eller en återbetalning av outnyttjade medel.¹ Departementet anser att det krävs betydande administration för att projektbidrag av det här slaget ska kunna följas upp. Vidare konstateras att redovisningarna överlag håller låg kvalitet.

Det kan också nämnas att projektbidragen inte var direkt kopplade till den utåtriktade verksamheten. Därmed begränsades insynen i projekten. Projektorganisationerna visade en bristande motivation att redovisa resultatet, framgår det av en utvärdering.²

Vidare diskuteras det i denna utvärdering att projektorganisationerna har olika förutsättningar att redovisa såväl den ekonomiska delen som den beskrivande. Utvärderingen pekar vidare på vikten av att anpassa tidsramarna för utlysning och tilldelning av projektbidragen till organisationernas budget- och verksamhetsplanering. Detta för att underlätta för organisationerna på det ekonomiska och personella planet.

¹ Detta motsvarar 25 procent av det totala antalet bidragsmottagare. Samtal med Birgitta Moberg, kansliråd vid Utrikesdepartementet.

² Häggmark, Lars och Levin, Märten (2003-12-22). *Utrikesdepartementet – PIK. Granskning av bidragsärenden rörande EU-information*. KPMG Offentlig sektor.

Permanent bidragsverksamhet vid UD

Sedan 1983 kan svenska organisationer och stiftelser ansöka om projektbidrag och organisationsstöd, de så kallade *fredspengarna*, från Utrikesdepartementet.³ Beskrivningen nedan berör endast hanteringen av projektbidrag, eftersom dessa har störst relevans för detta betänkande.

De senaste åren har cirka 4,5 miljoner kronor årligen fördelats i projektbidrag. Ungefär ett sjuttioal projekt brukar normalt beviljas bidrag. Anslaget har varit på ungefär samma nivå sedan 1997. Dessförinnan var det betydligt högre.

Två gånger per år går det att söka projektbidrag för information och studier om säkerhetspolitik och fredsfrämjande utveckling. Information om bidragsomgångarna annonseras i dagspressen. Projekten ska vara av allmänt intresse och ha god spridningseffekt.

Inom tre månader ska avslutat projekt slutredovisas till departementet. Erfarenheter visar att många organisationer dröjer med eller underlåter helt att skicka in redovisningarna.⁴

I en utvärdering av bland annat projektbidrag föreslogs att sekretariatet borde förstärkas dels för att förbättra uppföljningen av projektorganisationernas arbete, dels för att öka kontinuiteten i bidragshanteringen.⁵ En sådan förstärkning har hittills inte varit möjlig på grund av bristande finansiella resurser.

Handläggarna uppmanades att se över hur fler kan få del av kunskaper om och budskap från projekten. Slutligen föreslogs informationsseminarier där projektorganisationerna skulle kunna utbyta erfarenheter, bygga nätverk och få nödvändig information om ansökningsprocessen.

3.1.2 Regeringens demokratiutvecklingsarbete Tid för demokrati

Under åren 2000–2002 genomfördes ett utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen, kallat *Tid för demokrati*. Det övergripande målet med utvecklingsarbetet var att öka medborgarnas medvetenhet om och öka deltagandet i den demokratiska processen, särskilt i

³ En ny förordning (SFS 1993:983) för bidragsutdelningen trädde i kraft september 1993.

⁴ Samtal med Lena Kallmert, kanslisekreterare vid Utrikesdepartementet.

⁵ Rasmusson, Rasmus (2002-09-09). *Resultat väntas: Förslag avseende organisation och former för stöd till organ som bedriver information och studier om säkerhetspolitik och fredsfrämjande utveckling.*

valen. Som en del av utvecklingsarbetet fördelades i fyra omgångar sammanlagt cirka 19 miljoner kronor i form av bidrag för demokratiutveckling. Bland de 142 projekt som fick stöd fanns ideella föreningar, kommuner med flera. Inom ramen för Tid för demokrati genomfördes även ett rådslag kring Demokratiutredningens förslag och en särskild satsning med anledning av 80-årsjubileet av den allmänna rösträtten. Därtill ägde en rad utåtriktade aktiviteter rum. En särskild webbplats – www.demokratitorget.gov.se – fungerade som central kommunikationskanal och informationsspridare. Enheten för demokratiutveckling, mänskliga rättigheter, folkrörelsefrågor och idrott vid Justitiedepartementet var ansvarig för demokratiutvecklingsarbetet.⁶

En utvärdering av arbetet visar bland annat att satsningen på stöd till olika demokratiutvecklingsprojekt var tillräckligt lyckad för att fortsatt stöd bör övervägas. Utvärderarna menar emellertid att det är viktigt att se denna form av utvecklingsarbete i ett långsiktigt perspektiv och påpekar att projektstöd som ges för en längre tidsperiod än ett år sannolikt blir mer effektivt.⁷

En av frågorna som behandlas i utvärderingen är de organisatoriska effekterna av att låta ett departement ansvara för denna typ av utvecklingsarbete och då särskilt bidragshantering. Utvärderarna konstaterar att två olika arbetskulturer mötte varandra, projektformen och det traditionella departementsarbetet. Projektformen gav arbetet en tydlighet och målinriktning som hade betydelse för resultatet samtidigt som den var svår att förena med departementsarbetet. Dessutom menar utvärderarna att även om de omedelbara målen med projektet kunde uppnås, ledde bristen på resurser i utvecklingsarbetet till att långsiktighet och strategiska beslut kom i skymundan. För den här typen av utvecklingsarbete i framtiden rekommenderar utvärderarna därför organisatoriska förändringar och ökad tillgång till personal och ekonomiska resurser, särskilt för bidragshanteringen.⁸ Behovet av dessa resurser är tydliga. Till exempel har Justitiedepartementet, trots upprepade påminnelser, fortfarande inte fått in samtliga slutredovisningar.

Mot bakgrund av bland annat utvärderingen av demokratiutvecklingsarbetet, genomfördes en demokratisatsning som syftade till att stimulera till ett ökat deltagande i 2004 års val till

⁶ Lindqvist, Sara och Nord, Lars. *Demokrati tar tid – Utvärdering och analys av Justitiedepartementets demokratiutvecklingsarbete 2000–2002*. Mitthögskolan, s. 3ff.

⁷ *Ibid.* s. 29, 53f.

⁸ *Ibid.* s. 56ff.

Europaparlamentet.⁹ I satsningen ingick bland annat projektbidrag riktade till unga. Sammanlagt fördelades knappt 4 miljoner kronor till 50 aktörer. Ansvar för bidragshandlingen hade denna gång Ungdomsstyrelsen medan Justitiedepartementet hade det övergripande ansvaret för hela satsningen.

Avslutningsvis kan nämnas att EU 2004-kommittén i sitt inledande arbete noga studerade erfarenheterna från Tid för demokrati, som på många sätt kom att fungera som en mall för kommitténs bidragsverksamhet.

3.1.3 EU 96-kommittén

Som tidigare nämnts hade EU 96-kommittén i uppdrag att öka kunskapen om och stimulera till debatt inför EU:s regeringskonferens 1996 (se kapitel 1). Den utåtriktade verksamheten kompletterades med projektbidrag till organisationer med syfte att ge stöd till kunskaps- och åsiktsbildning kring frågor om EU:s långsiktiga utveckling.

Erfarenheter och slutsatser av EU 96-kommitténs arbete har sammanfattats i en skrivelse. Där framgår att kommittén ansåg att verksamheten som bestod av dels traditionell utredning, tanke- medja och forskarkontakter, dels folkbildning och politisk debatt var en lyckad kombination.¹⁰

Projektbidragen, som fördelades vid ett tillfälle, var en viktig del i kommitténs folkbildningsarbete. Vidare påpekade kommittén att mottagarna av projektbidragen – studieförbund, fackföreningar, bibliotek och andra typer av organisationer – fyller en viktig funktion som kunskapsförmedlare.¹¹

Projektorganisationerna försågs med kommitténs informationsmaterial. De flesta organisationerna meddelade i en intern utvärdering att de i mycket stor utsträckning använde materialet i sitt arbete samt att de inte upplevde några svårigheter att finna föreläsare och debattörer till aktiviteterna.¹² Kommittén underströk också vikten av att via medier rikta sig till den breda allmänheten. Därför användes bland annat SVT:s Anslagstavlan. För projekt-

⁹ Skr. 2003/04:110 *Demokratipolitik*. Regeringens skrivelse till riksdagen, s. 28ff.

¹⁰ SOU 1996:59 *Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter*. Skrivelse från EU 96-kommittén, s. 21.

¹¹ *Ibid.* s. 17.

¹² Utvärderingen genomfördes innan alla projekt var utförda.

organisationernas del utgjorde lokala medier den främsta informationskanalen.¹³

3.1.4 EMU-delegationen

EMU-delegationen, som tillsattes 1999, hade i uppgift att fördela 20 miljoner kronor till folkhögskolor och studieförbund för folkbildning om valutaunionen (se kapitel 1).

I en utvärdering av delegationens verksamhet framgår det att projekten levde upp till huvudkraven, nämligen att de skulle ha god spridningseffekt och att aktiviteterna skulle vara av folkbildande karaktär.¹⁴ Däremot ifrågasätts delvis det material som studiecirk-larna tog fram. Medan cirkeldeltagarna överlag ansåg att materialet i stort levde upp till kravet på allsidighet, var utvärderarna av annan uppfattning.¹⁵

En annan erfarenhet av EMU-delegationens verksamhet är att studieförbunden och folkhögskolorna ansåg att det var svårt att engagera människor i EMU-frågan. Studiecirklar och föreläsningar fick ofta ställas in på grund av dålig uppslutning. Av utvärderingen framgår dessutom att det inte var möjligt att kontrollera om projektarbetet var vinklat så att deltagarna fick ta del av endast en åsiktsriktning.¹⁶

Enligt utvärderingen skiljer sig studieförbunden och folkhögskolorna åt när det gäller både metod och målgrupp. Studieförbunden hade en äldre målgrupp för sina aktiviteter medan folkhögskolorna nådde yngre deltagare. I utvärderingen påpekas att folkhögskolornas undervisningsmetod med föreläsningar är mer traditionell än studieförbundens, som innehåller mer aktivt deltagande. Mot bakgrund av denna slutsats ställer sig utvärderarna frågan om folkbildningens metoder är lämpliga för att nå en yngre publik.¹⁷

¹³ SOU 1996:59 *Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter*. Skrivelse från EU 96-kommittén, s. 17f.

¹⁴ Hult, Agneta et al. (2001). *En utvärdering av Folkbildning om EMU*. Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet. Ds 2001:16, s. 23f.

Delegationen definierade folkbildning som "kunskapssökande, att inte gå ut med en bestämd åsikt för eller emot EMU", s. 16.

¹⁵ Ibid. s. 53f.

¹⁶ Ibid. s. 19ff.

¹⁷ Ibid. s. 55.

Slutligen framgår det av utvärderingen att folkbildningen inte är van att tilldelas bidrag som är villkorade till ett tema, bestämt av staten.

3.2 Erfarenheter av EU 2004-kommitténs bidragsgivning

EU 2004-kommitténs verksamhet har inte utvärderats externt. Erfarenheterna nedan bygger följaktligen på kommitténs egna reflektioner. Det bör i sammanhanget understrykas att ett flertal projekt fortfarande pågår.

Kommittén har lagt ned mycket arbete på att etablera god kontakt med projektorganisationerna. Detta har gjorts i flera syften. För det första har det underlättat kommitténs insyn i och uppföljning av projekten. Samtidigt har bidragsmottagarna erbjudits såväl innehållslig som administrativ hjälp. För det andra har den goda kontakten underlättat projektorganisationernas slutredovisning. Det är ännu för tidigt att presentera det slutliga antalet redovisade projekt, men allt tyder på att siffran kommer att bli hög. För det tredje har kontakten bidragit till att kommittén har fått ökade kunskaper om projektorganisationernas behov och prioriteringar, något som har varit värdefullt i kommitténs utåtriktade verksamhet. Projektorganisationerna har vidare bidragit till att sprida information om kommitténs verksamhet till sina kontaktnät.

Det har varit viktigt att löpande följa upp projektorganisationernas deltid- och slutredovisningar. Redovisningarna har underlättat för handläggarna att följa arbetet och kontrollera att organisationerna har fullföljt sina åtaganden. Genom redovisningen har kommittén även fått en bild av i vilken mån projekten leder till ökad kunskap och debatt om EU:s framtid. Vidare visar redovisningarna vad projektledaren och målgruppen anser sig ha fått ut av projektet, vad som har fungerat och vad som eventuellt inte har varit möjligt att uppnå eller genomföra.

Det bör tilläggas att kommittéledamöternas och kansliets medverkan i projekten också har bidragit till en större insyn i projektorganisationernas arbete och resultat.

Projekten har framför allt i de senare bidragsomgångarna knutits till kommitténs utåtriktade länsvisa verksamhet, EU-stafetten. Detta har bidragit till ett starkare genomslag för kommitténs utåtriktade verksamhet.

Slutligen vill kommittén understryka behovet av att varje projektledare tilldelas en kontaktperson vid kansliet. Först i ett senare skede insåg kommittén vikten av att en och samma person följer respektive projekt.

3.3 Viktiga slutsatser av erfarenheter av bidragsgivning

Flera värdefulla slutsatser kan dras från EU 2004-kommitténs bidragsgivning och från erfarenheter av annan svensk statlig bidragsverksamhet.

Bidragsgivning har i de allra flesta fall integrerats med utåtriktad verksamhet.

Erfarenheter från flera verksamheter visar att bidragshantering är administrativt krävande. Projektorganisationerna behöver dels stöd under arbetets gång, dels vägledning och påminnelser under slutredovisningsarbetet. Erfarenheterna från EU-informationens bidragsgivning (Utrikesdepartementet) visar att bristande stöd kan resultera i oengagerade projektorganisationer som inte fullföljer sina åtaganden. Även utvärderingarna av demokratibidragen (Justitiedepartementet) och fredspengarna (Utrikesdepartementet) visar att resurserna har varit för snålt tilltagna för att departementets handläggare på ett tillfredsställande sätt skulle kunna fungera som stöd.

Kommittén vill därför särskilt framhålla att bidragsverksamhet måste tilldelas tillräckliga resurser i form av tid och personal för att säkra kvaliteten i projekten. Det gäller inte minst uppföljningsarbetet.

Vidare vill kommittén understryka de goda erfarenheter som finns där projektbidragen har ingått i ett större sammanhang och där organisationerna har erbjudits material och kunnat ta del av annan utåtriktad verksamhet. I de fall där bidragsgivning har fungerat isolerat från annan verksamhet pekar utvärderingarna på flera problem. Det gäller bland annat kontroll och insyn, men även kvaliteten i projekten tycks överlag ha varit sämre.

Avslutningsvis vill kommittén avråda från att låta handläggare vid departement ansvara för bidragshantering samtidigt som de sköter ordinarie arbetsuppgifter. Detta dels för att handläggarna inte har tid att ge projektorganisationerna tillräckligt med stöd, dels för att projekthanteringen kräver andra arbetsrutiner än den ordinarie verksamheten.

3.4 Bidragsgivning och EU-information i Danmark och Finland

Såväl Danmark som Finland har mångårig erfarenhet av bidragsgivning för debattskapande och kunskapshöjande insatser om EU. Därför kan det vara av intresse att titta närmare på den danska Naevnet vedrørende EU-oplysning och den finska Europainformationen. I syfte att bredda underlaget till betänkandet, företog kommittén i januari 2004 en studieresa till Danmark. Dessutom har kommitténs tjänstemän besökt Finland för att där studera bidragsgivning och utåtriktad verksamhet.

3.4.1 Danmark

Det finns likheter mellan Sverige och Danmark när det gäller hur Europainformationen är organiserad. EU-upplysningen vid riksdagen har sin förebild i den danska motsvarigheten, som är placerad vid det danska parlamentet (Folketinget). Till skillnad från Sverige finns det i Danmark däremot permanent statlig bidragsgivning för projekt om EU-relaterade frågor. Bidragsverksamheten sköts av Naevnet vedrørende EU-oplysning (i fortsättningen kallad Nämnden) och riktar sig till organisationer, politiska partier och enskilda som vill fördjupa sina EU-kunskaper och debattera EU-frågor.¹⁸

Syfte

Syftet med bidragsgivningen för debatt och information om Danmarks förhållande till EU, är att ge danska medborgare möjlighet att ta ställning till Europapolitiska frågor. Efter fyra ja och två nej i EU-relaterade folkomröstningar har det danska folket visat sig vara delat. Ja-majoriteten i Folketinget har följaktligen inte speglat folkets åsikter.

Projektmedlen ska bidra till en ”konstruktiv, fredlig och demokratisk” debatt. Detta var också ett av skälen till att bidragsgivningen placerades utanför Folketinget. På så sätt undviks den politiska konfrontation frågorna orsakar.

¹⁸ Informationen om Nämnden har inhämtats bland annat i samtal med ordförande Peter Wivel, kanslichef Lotte la Cour och Europautskottets ordförande Claus Larsen-Jensen (Folketinget).

Den del av bidragen som går till de politiska partierna ska medverka till att dessa aktivt deltar i Europadebatten och formulerar ståndpunkter som allmänheten kan reagera på. Hur bidraget fördelas internt till lokala partidistrikt är dock en fråga för moderpartierna.

Uppdrag

Nämnden har som enda uppgift att fördela projektmedel. Det nuvarande uppdraget, som regleras i den danska statsbudgeten, löper mellan 2002 och 2004. Under den treårsperioden har Nämnden i uppdrag att fördela 70 miljoner danska kronor i bidrag.

Organisation

Nämnden är en oberoende myndighet under Utbildningsdepartementet. Regeringen utser Nämndens ordförande och de politiska partierna i Folketinget utser varsin representant i styrelsen. Ledamöterna får emellertid inte vara politiskt aktiva under sitt uppdrag. I sekretariatet, som är upphandlat och placerat vid Folkhögskolornas förening, delar sex personer på två och en halv tjänster.

I Folketingets Europautskott förs löpande diskussion och informationsutbyte med Nämnden, om inriktning och policyfrågor. Riksrevisionen ansvarar för den ekonomiska granskningen.

Bidrag 2002–2004

Fyra gånger om året delas projektmedel ut. Projekten visar en stor bredd, med allt ifrån enstaka seminarier till radioproduktion och Internetprojekt. Projektmedlen ska bidra till en bred debatt om EU och är inte främst inriktade på allmän EU-information. Med åren har ansökningarna blivit färre men beloppen har ökat. Till varje ansökningsomgång kommer det in mellan 100 och 200 ansökningar, och flera organisationer har både sökt och tilldelats medel flera gånger.

Av de 20 miljoner danska kronor som Nämnden årligen förfogar över är 8 miljoner kronor öronmärkta för de politiska partierna. Hälften av dessa 8 miljoner danska kronor går i lika stora delar till partierna i Folketinget samt Junirörelsen och Folkrörelsen mot EU

- danska partier som bara finns representerade i Europaparlamentet. Av den andra hälften fördelas två tredjedelar till partierna i Folketinget, i proportion till deras mandat, och en tredjedel delas lika mellan Junirörelsen och Folkrörelsen mot EU.¹⁹

Av de återstående 12 miljoner danska kronorna fördelas 2 miljoner till rikstäckande organisationer med ett europeiskt eller internationellt upplysnings- och debattuppdrag och ungefär 8 miljoner till dem som ansökt om stöd för offentliga upplysningsinitiativ. Cirka 2 miljoner danska kronor går slutligen till administration av och annonsering för Nämndens bidragsgivning.

Information

En webbplats har skapats för att underlätta ansökningsprocessen och inför utlysning av bidrag arrangerar Nämnden informationsträffar på ett antal platser i landet. I varje projekt ska det klart framgå att Nämnden står bakom aktiviteterna.

EU-opplysningen

Frågor om EU hänvisar Nämnden till EU-opplysningen som är en del av Folketingets EU-Sekretariat. EU-opplysningen har i uppdrag att svara på medborgarnas frågor om EU på ett ”snabbt, neutralt och sakligt sätt”.

3.4.2 Finland

Den statliga EU-informationen i Finland skiljer sig från den svenska på framför allt tre övergripande sätt. För det första är den neutrala Europainformationen till allmänheten förlagd till Utrikesdepartementet och inte till riksdagen. För det andra kompletteras information med en permanent bidragsgivning. I varje län finns dessutom en regional informatör.

¹⁹ Denna fördelning baseras på de mandat till Europaparlamentet som gällde för perioden 1999-2004.

Syfte

Inför folkomröstningen om ett finskt EU-medlemskap efterfrågades en ny arena för kontakt mellan myndigheter och medborgare. Resultatet blev Europainformationen, som placerades vid Utrikesdepartementets enhet för press- och kulturfrågor. Till denna har allmänheten sedan 1993 kunnat vända sig för att få neutral information om Europa- och EU-frågor samt för att söka projektbidrag. Europainformationen arrangerar dessutom egna utåtriktade aktiviteter för att involvera och öka kunskapen hos medborgarna.²⁰

Bidragsgivning

En gång per år delar Europainformationen ut projektbidrag till medborgarorganisationer. Stödet går främst till projekt som ökar debatten om aktuella EU-frågor. Såväl till EU-medlemskapet positiva som negativa organisationer får projektbidrag. I möjligaste mån ska projekten genomföras det år stödet utbetalas. Europainformationen förbereder bidragsfördelningen som därefter beslutas av regeringen. För innevarande år är statsanslaget till bidragsgivningen 605 000 euro (cirka 5,5 miljoner kronor).

Regionala informatörer

Till Europainformationen hör även regionala informatörer, som är anställda av Utrikesdepartementet. Informatörerna finns bland annat på InfoPoint Europa (Europeiska kommissionens informationsnät), vars kontor i de flesta fall är placerade vid länsbibliotek eller stadshus. Att Europainformationen har valt detta samarbete har ekonomiska fördelar, men påverkar inte principerna för informationen.

En viktig uppgift för de regionala informatörerna är att sprida information om projektbidragen och ansökningsprocessen lokalt. Därtill föreläser informatörerna om EU-relaterade frågor, fungerar som en länk till organisationer, skolor, privatpersoner med flera samt tillhandahåller kostnadsfritt informationsmaterial. Informatörerna arrangerar också EU-träffar i samarbete med regionala och

²⁰ Informationen om den finska Europainformationen och statliga bidragsgivningen har inhämtats bland annat i samtal med Pirkko Hämläinen, chef vid den finska Utrikesdepartementets Europainformation.

lokala aktörer. Dessutom deltar de i den övergripande planeringen av hela Europainformationens arbete, där en viktig uppgift är att förbereda och genomföra informationskampanjer om EU.

Webbplats

En viktig del av Europainformationens verksamhet är webbplatsen, www.eurooppa-tiedotus.fi. Där finns EU-information, material att beställa och ett kalendarium för projektens och andra aktörers aktiviteter. Vidare innehåller webbplatsen information om ansökningsprocessen för bidrag, länkar till de regionala kontoren och andra relevanta aktörer.

På en separat webbplats – Mitt Europa – kan medborgarna bland annat debattera EU-frågor. Där finns också ett kalendarium med EU-evenemang, ett debattforum samt information om den inhemska och utländska opinionsbildningen.

Hittills har Statsrådets kansli ansvarat för denna separata webbplats, men från och med den 1 juli 2004 kommer sidan att integreras med EU-informationens webbplats.

Debattföra för medborgare och organisationer

En annan viktig aktivitet är Forum för medborgarorganisationer, som Statsrådets kansli arrangerar en eller ett par gånger per EU-ordförandeskap. Syftet med forumet är att främja den finska diskussionen om den utvidgade unionens framtid. Till forumet kallar regeringen företrädare för medborgarorganisationer, partier, intresseorganisationer, akademiska institutioner samt kyrkosamfund.

4 Bidragsgivning och utåtriktad verksamhet i framtiden

I det här kapitlet presenterar kommittén de överväganden som har lett fram till förslaget att inrätta ett organ för framtida permanent bidragsgivning med utåtriktad verksamhet. Kommittén redovisar också vilka effekter verksamheten får om bidragsgivningen sker isolerad eller om den kombineras med utåtriktad verksamhet.

Sammanfattning

Kommittén ser framför allt tre skäl som talar för en permanent lösning med både bidragsgivning och utåtriktad verksamhet. För det första är det en fråga om *demokrati*. En permanent verksamhet skulle stärka medborgarnas förutsättningar att både öka sina kunskaper och delta i debatten om EU. För det andra finns det en stor *efterfrågan* på stöd till organisationer i form av projektbidrag. För det tredje skulle en permanent verksamhet skapa *kontinuitet* jämfört med de ad hoc-baserade informationssatsningar som har förekommit sedan 1992. Detta skulle medföra sänkta kostnader, ökat genomslag samt höjd effektivitet och kvalitet i verksamheten. Samtidigt skulle resurser kunna styras från tillfälliga strukturer till aktuella frågor.

Det är kommitténs mening att verksamheten ska innehålla såväl bidragsgivning som utåtriktad verksamhet. Projektorganisationerna kan därmed arbeta i ett större sammanhang och få tillgång till stöd för projektledning och innehåll. På så sätt kan även mindre och mer oerfarna organisationer genomföra projekt. Vidare kan den utåtriktade verksamheten komplettera projektorganisationernas geografiska spridning och erbjuda uppföljande aktiviteter för en intresserad allmänhet.

Det bör slutligen understrykas att merparten av den statliga informationsverksamheten om EU:s framtid eller specifika EU-

relaterade frågor sedan 1992, har genomförts i form av en kombination av bidragsgivning och utåtriktad verksamhet.

4.1 Demokrati, efterfrågan och kontinuitet viktiga skäl för kommitténs förslag

4.1.1 Demokrati förutsätter kunskap och deltagande

I en demokrati där medborgarna uppmanas att delta aktivt måste det också skapas förutsättningar för ett sådant deltagande. Engagemang kräver såväl kunskap och medvetenhet som arenor där debatten kan föras.

Detta framgår bland annat av regeringens skrivelse till riksdagen, *Demokratipolitik*.

I det fortsatta arbetet avser regeringen att än mer än i dag betona vikten av ett deltagande mellan valen och av att se medborgerligt deltagande utifrån ett rättighetsperspektiv samt att tydliggöra betydelsen av den ytterligare nivå för politiskt inflytande som EU-medlemskapet innebär.¹

Regeringens målsättning ligger i linje med Demokratiutredningens principiella resonemang. Demokratiutredningen konstaterar att en uthållig demokrati förutsätter att den demokratiska medvetenheten hos medborgarna och dess företrädare höjs. Enligt utredningen måste varje medborgare ges makt "att råda över sina egna livsbetingelser" och samtidigt ges möjlighet "att utveckla en kompetens att lösa konflikter tillsammans med andra i demokratisk anda".² Utredningen pekar också på att vissa institutioner i samhället har ett särskilt stort ansvar för denna kompetensutveckling:

Folkbildning och forskning har av tradition haft en stark ställning i Sverige vad gäller att öka kunskapen om samhället och demokratin och att fostra medborgare i demokratisk medvetenhet.

Även skolan tillskrivs en viktig roll:

Vi vill särskilt betona skolans ansvar för att förbereda de uppväxande medborgarna för ett deltagande i den stora demokratins frågor.³

¹ Skr. 2003/04:110 *Demokratipolitik*. Regeringens skrivelse till riksdagen, s. 1.

² SOU 2000:1 *En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet*. Demokratiutredningens betänkande, s. 241.

³ *Ibid.* s. 241f.

Vid sidan av ökad demokratisk medvetenhet och kunskap betonar Demokratiutredningen bland annat vikten av ett utvecklat medborgarligt deltagande. Å ena sidan slår utredningen fast:

Den svenska folkstyrelsen måste fortsätta sträva efter ett högt valdeltagande i alla förekommande val, även Europavalet.

Om valdeltagandet fortsätter sjunka, finns risk för att legitimiteten i det offentliga beslutsfattandet sjunker och att välfärdsstatens förankring äventyras.⁴

Å andra sidan betonar utredningen att den demokratiska aktiviteten hos medborgarna inte bör koncentreras enbart till valdagen, vilket skulle kunna leda till "en elitdemokratisk utveckling där politikerstyret fått ersätta medborgarstyrelsen". Enligt utredningen borde istället alla medborgare ges möjligheter att delta i breda diskussioner också före beslut och mellan valen. Utan tillgång till sådana platser och jämlika förutsättningar att ta tillvara dessa möjligheter kan inte den politiska jämlikheten uppnås.⁵

Kommittén kan för egen del konstatera att Demokratiutredningens slutsatser i högsta grad har relevans när det gäller kunskaper och diskussioner om EU.

Inte minst mot bakgrund av det låga och sjunkande deltagandet i valen till Europaparlamentet i såväl Sverige som övriga EU-länder, anser kommittén att medborgarnas möjligheter att delta i EU-debatten måste stärkas. Medborgarna måste på ett bättre sätt i framtiden erbjudas verktyg och arenor för att kunna delta i Europa-debatten. Det är av yttersta vikt att arbetet sker från ett underifrånperspektiv. Därför är inte minst de ideella organisationernas arbete av stor vikt.

En förutsättning för att medborgarna överhuvudtaget ska engagera sig, är att de är intresserade. Kommittén kan glädjande nog konstatera att intresset att följa och diskutera EU-frågor generellt har ökat sedan kommittén startade sin verksamhet. Det framgår av de undersökningar som kommittén har låtit göra.⁶ Trots det är resultatet långt ifrån tillfredsställande. Dels visar undersökningar att intresset och engagemanget är ojämnt fördelat mellan grupper och regioner (störst intresse finns hos högutbildade, storstadsbor och män), dels visar samma undersökningar att nästan hälften av de

⁴ Ibid. s. 243.

⁵ Ibid. s. 243.

⁶ Pilen Affärsutveckling (Maj 2004). *Allmänhetens kunskap och uppfattning i frågor som rör EU:s framtid.*

tillfrågade inte särskilt väl känner till vad EU gör och vilka frågor som diskuteras.

När kommittén avslutar sitt arbete finns inget annat organ med liknande uppdrag. Det är av yttersta vikt att arbetet med att få fler att delta i debatten och att öka kunskaperna om EU fortsätter. Kommitténs erfarenheter visar att det finns ett stort intresse bland skolungdomar att få information och kunskap om hur EU fungerar. Över 100 000 ungdomar inträder varje år i gymnasieskolan. Det är en stor och viktig målgrupp.

Allt detta talar för att det bör inrättas en permanent verksamhet med bidragsgivning och utåtriktade aktiviteter.

4.1.2 Efterfrågan är stor

Det finns en påtaglig efterfrågan på mer information och fler arenor för att inhämta kunskap om och debattera EU. Organisationer, skolor, kommuner och enskilda medborgare har visat ett stort intresse för projektbidrag under EU 2004-kommitténs verksamhet.⁷ Det har dessutom kommit in många ansökningar om stöd utanför ramen för bidragsgivningen. Ett motsvarande intresse för liknande bidragsgivning har funnits ända sedan 1992 (se bilaga 5).

Efterfrågan har märkts även på annat sätt. Till exempel har många samarbetspartner och arrangörer använt kommitténs informationsmaterial och webbplats i sitt utåtriktade arbete med EU-frågor.

4.1.3 Kontinuitet nödvändig

Kontinuitet är ett nyckelord i kommitténs förslag om en permanent verksamhet. En större kontinuitet i den statliga informations- och stödverksamheten för att öka medborgarnas kunskaper och engagemang i EU-frågor, skulle kunna medföra sänkta kostnader, ökat genomslag, höjd effektivitet och kvalitet i verksamheten samt ett tydligare fokus på aktuella frågor.

⁷ Endast 27 procent av det totala antalet ansökningar som har inkommit under kommitténs verksamhet har beviljats projektbidrag. Se bilaga 6.

Kostnader

Kostnader som följer av en nyinrättad verksamhet består till stor del av höga engångsinvesteringar. Det handlar om utrustning och stora arbetsinsatser. En informationsverksamhet kräver ofta initialt även experthjälp utifrån. I en permanent verksamhet slås dessa utgifter ut över en lång period och lämnar med tiden större resurser för den löpande verksamheten.

Marknadsföring är en central del i utåtriktad verksamhet. I en permanent verksamhet kan stora kostnader fördelas över tiden. I en kortsiktig verksamhet tenderar dessa kostnader att ta en oproportionerligt stor del av budgeten och därmed uppfattas som orimligt stora. När nya informationssatsningar avlöser varandra riskerar således marknadsföring att tilldelas för små resurser för att vara effektiv och ändamålsenlig.

Genomslag

Att etablera ett namn hos den breda allmänheten tar tid. Extra resurser är nödvändiga, särskilt när målet inte bara är att etablera kännedom om en verksamhet (till exempel EU-stafetten) eller en process (till exempel en regeringskonferens), utan dessutom få mottagaren att ta reda på mer genom att läsa eller skicka efter information. Av detta skäl är det olyckligt att lägga ner en verksamhet när medborgarna väl börjar bli medvetna om den.

Vilket genomslag verksamheten får är dessutom avhängigt kontakt, samarbete och informationsutbyte med andra aktörer med expertkunskap eller direktkontakt med lokala målgrupper. Att bygga upp nya nätverk är tidskrävande och det är först när dessa kontakter används upprepade gånger som genomslaget blir synligt och får en bestående effekt. Detta ger dessutom legitimitet åt verksamheten.

Även bland projektorganisationerna finns det kritik mot bristen på kontinuitet i bidragsgivning. Det visar utvärderingen av regeringens demokratisatsning: ”Ena dagen ger regeringen pengar för punktinsatser för demokratiutveckling för att kanske nästa dag ge punktinsatser för att befrämja integration”, sade en av de intervjuade.⁸ Organisationerna har till exempel svårt att planera projekt

⁸ Lindqvist, Sara och Nord, Lars. *Demokrati tar tid – Utvärdering och analys av Justitiedepartementets demokratiutvecklingsarbete 2000–2002*. Mitthögskolan, s. 28.

långsiktigt, eftersom det vid olika tidpunkter är vitt skilda frågor som regeringen beslutar stödja genom projektbidrag.

Effektivitet och kvalitet i verksamheten

I kommittéer, delegationer och andra tillfälliga verksamheter på departement har ett digert arbete med EU-information och debattskapande aktiviteter genomförts. Erfarenheter och organisatoriska strukturer försvinner dock till stor del i och med slutfört uppdrag. Även om personal till viss del har kunnat tillgodogöra sig erfarenheter från föregående verksamhet, kan kommittén inte se något etablerat mönster av överförd kunskap, erfarenheter samt administrativa strukturer mellan de tillfälliga statliga verksamheterna.

I en rapport som utgör grunden för det pågående effektiviseringsarbetet vid Regeringskansliet synliggörs ett annat problem som följer med ad hoc-bedriven verksamhet.⁹ När det gäller *Projekt och program* i Regeringskansliet (till exempel bidragsverksamhet, se kapitel 6), har det visat sig att de ofta snäva tidsramarna för att starta verksamheten kan leda till en otydlig ansvarsfördelning. Vidare saknar ofta medarbetare i sådan verksamhet erfarenhet av Regeringskansliets rutiner och riktlinjer.

Byt fråga ej huvudman

Syftet med Fälldindelegationen, EU 96-kommittén och EMU-delegationen var att göra allmänheten medveten om en aktuell fråga (se kapitel 1). En begränsad informationsinsats är i många fall tillräcklig, särskilt när det gäller en sakfråga som kan debatteras, voteras och beslutas. EU är dock mer än en sakfråga. EU är föränderlig och påverkbar. För att EU ska bli begriplig behöver information om unionen repeteras och uppdateras.

Kommittén anser därför att den informationsverksamhet som hittills har upprättats kring större EU-relaterade frågor, bör ersättas av en permanent form för bidragsgivning och utåtriktad verksamhet. En etablerad verksamhet kan fokusera på olika aktuella frågor. Flexibiliteten skulle därför röra valet av tema och inte själva

⁹ Landahl, Jan (2003). *Ett effektivare regeringskansli – förslag till åtgärder*. Rapport från projektet för effektivisering och rationalisering av Regeringskansliet (SB2001/8259), s. 74.

organisationsformen. Detta tema skulle kunna utgöra temat även för projektbidragen.

För den som uppmanas att engagera sig är det viktigt att veta om det är en, och i så fall vilken åsiktsinriktning som styr uppmaningen. Med varje ny statlig bidragsgivning och utåtriktad verksamhet har det tagit tid att bygga upp förtroende och uppmärksamhet hos målgruppen. Genom en permanent struktur känns avsändaren igen och intresset kan koncentreras på den aktuella frågan.

4.1.4 Ökat utnyttjande av bidragskällor

Kommittén anser dessutom att en permanent bidragsgivning kan generera fler projekt och ökade finansiella resurser till dessa. Genom en permanent bidragsverksamhet ökar medvetenheten om projektbidrag i allmänhet. Målgruppen för kommitténs föreslagna bidragsverksamhet utgör även målgrupp för annan bidragsgivning, och kommittén menar att den föreslagna verksamheten kan leda till att befintliga bidragskällor utnyttjas i högre utsträckning än idag. Detta torde resultera i att resurser som har avsatts av exempelvis Europeiska kommissionen i syfte att stödja svenska projekt, tillvaratas i högre grad än idag.

4.2 Bidragsgivning bör kompletteras med utåtriktad verksamhet

Den permanenta verksamheten kan bestå av enbart bidragsgivning eller av en integrerad bidragsgivning och utåtriktad verksamhet. Det är kommitténs mening att det senare alternativet har störst möjlighet att uppnå målet för verksamheten – att få fler att delta i debatten och bidra till att öka allmänhetens kunskap om EU-relaterade frågor. Valet mellan dessa två alternativ får effekter för de sökande organisationerna, deras målgrupper och för verksamhetens genomslag.

Effekter för projektorganisationen

Bidragsgivning som inte är kopplad till övrig verksamhet ställer färre krav på projektorganisationen. Projektet behöver till exempel inte rymmas inom ramen för ett sammanhang. Vidare är det bara ansökningsprocessen, den administrativa kontakten med handläggaren samt redovisning och uppföljning som binder projektorganisationen till bidragsverksamheten.

Om verksamheten däremot även innehåller utåtriktade aktiviteter kan kraven på projektorganisationen höjas. Om projekten ingår i mer omfattande kontext får innehåll, metod och återkoppling en roll i den totala verksamheten. Detta bidrar dessutom till en bättre kontroll av bidragsgivningen.

Enbart bidragsgivning gynnar projektorganisationer som vill arbeta isolerat från bidragsgivaren och som inte är i behov av EU-kompetens utifrån. Å andra sidan kan bidragsgivaren i en sådan verksamhet inte bistå de projektorganisationer som behöver stöd i form av EU-kompetens och anpassat informationsmaterial.

Effekter för målgruppen

Efter avslutade projektarbeten riskerar målgruppens nyväckta eller för tillfället mättade intresse för frågorna att lämnas därhän. En permanent utåtriktad verksamhet kan erbjuda dessa grupper nya arrangemang och möjlighet till ett mer långsiktigt engagemang.

Med kringverksamhet når kommittén även den del av allmänheten som är informationssökande och som varken utgör målgrupp för projektbidragen eller projektorganisationernas arbete.

Effekter för genomslag och geografisk spridning

Med enbart bidragsgivning finns en risk att variationen av projektorganisationer, och därmed antalet målgrupper, skulle minska. Projektorganisationer kan nämligen låta bli att söka medel om inte bidragsgivningen kompletteras med innehållsligt stöd. Detta överensstämmer inte med målet för den permanenta verksamheten – att nå en bred allmänhet. En bredare verksamhet än enbart bidrag är således viktig för att så många olika grupper som möjligt ska nås av projektens informations- och debattskapande arbete.

Kringverksamheten har även en betydande roll för den geografiska spridningen. Även om spridning beaktas vid bidragsfördelningen, är det inte möjligt att garantera ansökningar från landets alla regioner. Att endast förlita sig till vidareinformatörens - läs projektorganisationens - arbete, riskerar således att leda till en skev spridning. Där projekt saknas kan den utåtriktade verksamheten utgöra ett komplement.

Slutligen kan den utåtriktade verksamheten fungera som en arena för projektorganisationerna för att utbyta erfarenheter och kontakter, antingen det är på tematisk eller geografisk basis. Detta öppnar för nya uppslag och ett starkare genomslag.

Effekter för kansliet

Bara bidragsgivning tar inte lika stora administrativa och ekonomiska resurser i anspråk som en verksamhet som även innehåller utåtriktade aktiviteter. Arbetsbelastningen följer enbart bidragscykeln och är därmed mer påtaglig i samband med ansöknings- och redovisningsperioderna.

En verksamhet med såväl bidragsgivning som utåtriktat arbete ställer högre krav på personalens EU-kompetens och tillgång till nätverk och samarbetspartner.

Erfarenheter

Oavsett var ansvaret för de statliga projektbidragen med inriktning på EU-frågor har funnits, har bidragsgivning i de flesta fall kombinerats med andra aktiviteter (se kapitel 1). Den utåtriktade verksamheten har bland annat bestått av debatter och seminarier, föreläsningar, mediesatsningar och informationsmaterial. Även detta talar för att kombinationen av bidragsgivning och utåtriktad verksamhet är att föredra. Inte minst har kommitténs egen verksamhet visat detta (se kapitel 2).

5 Den permanenta verksamhetens innehåll

Mot bakgrund av EU 2004-kommittén erfarenheter ger kommittén här ett förslag till innehåll för en permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet. Därtill presenteras en budget och personalsammansättning som krävs för en sådan verksamhet. Avslutningsvis berörs behovet av kontakt med aktörer med EU-information.

Sammanfattning

Syftet med såväl bidragsgivningen som de utåtriktade aktiviteterna bör vara att stimulera till ett ökat deltagande i debatten om EU och bidra till att allmänhetens kunskaper om aktuella frågeställningar ökar.

Projektbidragen ska främst riktas till ideella föreningar, organisationer som drivs utan vinstintresse och skolor. Bidragen bör delas ut två gånger per år till ett sammanlagt belopp om 8–10 miljoner kronor. För att garantera insyn och för att undvika misstankar om skev fördelning, bör bidragsbesluten fattas av en särskild nämnd. Denna nämnd bör bestå av representanter för samtliga riksdagspartier.

Den utåtriktade verksamheten ska i första hand vara ett komplement till projektbidragen. Publikationer och webbplats bör utformas på ett sådant sätt att de bjuder in till debatt och speglar olika åsiktsriktningar. I syfte att öka allmänhetens kännedom om de utåtriktade aktiviteterna föreslår kommittén att en återkommande struktur används för att belysa aktuella EU-teman. Inriktningen på denna verksamhet ska beslutas av nämndens styrelse.

Verksamhetsbudgeten föreslås uppgå till 13–15 miljoner kronor årligen, varav 8–10 miljoner kronor ska fördelas i projektbidrag. För den utåtriktade verksamheten föreslår kommittén att det avsätts 5 miljoner kronor.

Kommittén bedömer att det krävs 8 tjänster för den föreslagna verksamheten. Av dessa behövs 1,5 tjänster för bidragshandling, 2 för de utåtriktade aktiviteterna samt 2,5 tjänster till webbredaktionen. Därutöver behövs assistentstöd samt arbetsledning. Om verksamheten förläggs vid en befintlig myndighet kan tjänster sparas in till följd av samordningsvinster.

Verksamheten bör utvärderas efter tre år.

5.1 Projektbidrag

Ökat deltagande och ökad kunskap

Syftet med bidragsgivningen bör vara att stimulera till ett ökat deltagande i debatten om EU och bidra till att allmänhetens kunskaper om aktuella frågeställningar ökar. Målet för den permanenta bidragsgivningen bör vara att på lång sikt nå olika grupper som kan vara svåra att kommunicera med enbart genom övergripande och tillfälliga aktiviteter.

Bidragen bör fördelas två gånger per år

Kommittén föreslår att projektbidraget framför allt riktas till ideella föreningar, organisationer som drivs utan vinstintresse och skolor. Med organisationer utan vinstintresse avser kommittén främst stiftelser, kommuner, landsting, kommunalförbund, regionförbund, länsstyrelser samt folkbildningsorganisationer och liknande sammanslutningar. Bidragen bör fördelas två gånger per år till ett sammanlagt belopp om 8-10 miljoner kronor. God spridning och utrymme för olika åsiktsriktningar föreslår kommittén ska vara centrala kriterier för bidragsgivningen. Dessa kan kompletteras med mer detaljerade krav. För att uppnå syftet med bidragsfördelningen vill kommittén understryka vikten av att slutredovisningarna kopplas till ansökningskraven. Deltidsredovisningar bör dessutom beaktas vid större belopp.

Nämnd ska fatta beslut om bidragen

För att garantera insyn och undvika misstankar om skev fördelning, är det kommitténs mening att bidragsbesluten ska fattas av en

nämnd med representanter för samtliga riksdagspartier. Dessa ska utses av regeringen efter samråd med riksdagspartierna. Nämndens beslut ska inte kunna överklagas.

Projektorganisationerna ska erbjudas stöd

Kommittén föreslår att varje projektorganisation tilldelas en kontaktperson som ska kunna ge uppslag till tema, metod och medverkande i projekten. Projektorganisationerna ska också kunna få hjälp att hitta passande informationsmaterial och relevanta rapporter. Detta stöd är centralt för uppföljningsarbetet och det är inte minst därför av stor vikt att denna del av verksamheten ges tillräckliga resurser.

För att underlätta erfarenhetsutbyte och nätverksmöjligheter kan ett årligt seminarium arrangeras. Det kan dessutom vara ett bra tillfälle att erbjuda projektorganisationerna EU-fortbildning.

5.2 Utåtriktad verksamhet

Den utåtriktade verksamheten ska i första hand komplettera projektbidragen i syfte att öka kunskapen och få fler att delta i debatten om EU. Nämndens styrelse ska besluta om verksamhetens inriktning. Här ger kommittén några förslag till beståndsdelar i en sådan verksamhet.

Webbplats central för arbetet

Kommittén föreslår att en webbplats intar en viktig roll i verksamheten. Där ska EU-debatt speglas, initieras och berikas med rapportering och länkar. Sidan ska utgöra ett forum för medborgare som vill vara med och föra debatt. Erfarenheterna från kommitténs unika omröstnings- och debattforum bör tas tillvara. Det är vidare av stor vikt att olika åsiktsriktningar kommer till uttryck.

Webbplatsen kan med fördel även erbjuda tips och reportage från tidigare projekt samt vara ett redskap för projektorganisationerna i ansökningsärenden. Ett kalendarium samt en översikt över informationsmaterial och länkar hör också hemma på webbplatsen. Särskilda sidor riktade till skolor bör också finnas med. Kommit-

téns etablerade webbplats, www.eustafetten.nu, skulle kunna utgöra grunden för den nya webbplatsen eller i sin helhet övertas av den nya verksamheten.

Aktiviteter ska erbjuda arena för samtal

Inom ramen för den utåtriktade verksamheten föreslår kommittén att olika aktiviteter arrangeras. Målet med dessa aktiviteter bör vara att erbjuda en arena för direkta samtal, skapa möjligheter att ställa frågor och bidra till kunskapsspridning. Arrangemangen kan, trots att de för många är en engångsföreteelse, visa vägen till information och fortsatt debatt.

Den geografiska spridningen är viktig även när det gäller aktiviteterna. Därför bör samarbete med lokala aktörer och olika regionala informationskontor med inriktning mot EU-frågor utvecklas. Här kan kontakter och nätverk från EU 2004-kommitténs verksamhet vara till stor hjälp.

Exempel på aktiviteter för en permanent verksamhet kan vara årliga forum om aktuella EU-frågor. Kommitténs regionala debattserie med riksdagsledamöter våren 2004 är ett exempel på struktur som kan ligga till grund för återkommande regionala satsningar. Erfarenheter från kommitténs "länsstafett" bör också tas till vara (se kapitel 2).

Publikationer viktiga för att stimulera till debatt

Den utåtriktade verksamheten bör även innefatta publikationer. Dessa bör fungera som debattskapande underlag och spegla åsiktskillnader i aktuella frågor. EU 2004-kommitténs informationsmaterial med en provokativ ton har uppskattats av såväl den EU-kritiske som den positivt inställda. Motsvarande publikationer bör således finnas med även i den permanenta verksamheten.

Skolaktiviteter ska bygga på aktivt deltagande

En stor och viktig målgrupp för den permanenta verksamheten bör vara elever och lärare. Med hänsyn till EU 2004-kommitténs framgångar med att väcka intresse för EU-frågor hos dessa grupper, föreslår kommittén att metoder används som bygger på elevernas

aktiva medverkan. Denna del av verksamheten kan med fördel bedrivas i samarbete med andra myndigheter och aktörer med EU-information.

5.3 Budget och personal

Omfattningen av den föreslagna verksamheten motsvarar till stor del EU 2004-kommitténs verksamhet. Därför föreslår kommittén en budget av jämförbar storlek (se kapitel 7). Med en årlig budget på 13–15 miljoner kronor per år bör huvuddelen – 8–10 miljoner kronor – fördelas i projektbidrag och 5 miljoner kronor gå till den utåtriktade verksamheten. Till detta kommer administrativa- och driftkostnader för kansliet (till exempel lokaler, löner, material och resor).

Kommittén bedömer att den permanenta verksamheten kräver 8 heltidstjänster (antalet tjänster kan minskas vid en placering vid en annan myndighet). Av dessa fordrar bidragshanteringen 1,5 tjänster. I arbetsuppgifterna ingår administration av ansökningar, utbetalning och redovisning samt innehålls- och projektledarstöd. För de utåtriktade aktiviteterna behövs 2 tjänster. Vidare behöver webbredaktionen 2,5 tjänster för rapportering, redigering och teknisk hantering. Assistentstöd samt arbetsledning tillkommer med 1 tjänst vardera.

5.4 Kontakt med andra aktörer

Den föreslagna utåtriktade verksamheten ska vara ett komplement till de informationskällor som finns idag. Den sakliga och neutrala informationsverksamheten vid EU-upplysningen fyller en funktion som kommittén inte har för avsikt att dubblera eller överlappa. Faktafrågor om EU ska hänvisas till EU-upplysningen.

Det är viktigt att understryka behovet av kontakt med de aktörer som har EU-information som huvuduppgift. Därför föreslår kommittén att verksamheten intar en aktiv roll i samverkan med bland andra Kommissionens och Europaparlamentets representationskontor samt EU-upplysningen och Utrikesdepartementets Enhet för press, kultur och information.

5.5 Utvärdering

Den verksamhet som kommittén föreslår bör utvärderas. En lämplig tidpunkt för en sådan utvärdering skulle kunna vara efter tre år.

6 Den permanenta verksamhetens organisation och placering

I det följande kapitlet beskriver EU 2004-kommittén några olika tänkbara organisatoriska lösningar för den föreslagna verksamheten. Inledningsvis beskrivs möjligheten att bilda en delegation i Regeringskansliet samt för- respektive nackdelar med ett sådant val. Därefter belyser kommittén olika aspekter av vad det skulle innebära att bilda en ny myndighet och därmed förlägga verksamheten utanför Regeringskansliet. Avslutningsvis kommer kommittén fram till att den mest fördelaktiga lösningen är en nämndmyndighet placerad vid Svenska institutet för europapolitiska studier, Sieps.

Sammanfattning

Det finns olika alternativ till organisatorisk form för och placering av den föreslagna permanenta bidragsgivningen och utåtriktade verksamheten. Verksamheten kan antingen förläggas som en delegation i Regeringskansliet, eller utanför Regeringskansliet i form av en fristående myndighet eller vid en värdmyndighet. De senare alternativen ligger i linje med det pågående effektiviseringsarbetet i Regeringskansliet. Medan tidsbegränsad verksamhet i regel genomförs i form av en delegation eller kommitté, hör permanent bidragsgivning hemma utanför Regeringskansliet.

En liten fristående myndighet riskerar att få en alltför tung administrativ börda. Att förlägga verksamheten som nämndmyndighet vid en värdmyndighet ger däremot samordningsvinster när det gäller bland annat personal- och ekonomiadministration och kompetens. Kommittén har studerat Sieps och Folkbildningsrådet närmare, och funnit att den föreslagna permanenta verksamheten med fördel kan placeras vid Sieps. Delegationsformen kan emellertid vara en tillfällig lösning om det uppstår en övergångstid mellan det att EU 2004-kommitténs mandat löper ut och den permanenta verksamheten kommer till stånd.

6.1 Verksamheten förläggs i Regeringskansliet

6.1.1 Verksamheten bedrivs som delegation

Genom att inrätta en delegation skulle verksamheten kunna placeras i Regeringskansliet och knytas till ett departement. Sekretariatet kan då antingen bestå av redan befintliga handläggare vid departementet eller av personal som anställs på heltid för att sköta delegationens verksamhet.

Delegation som form

En delegation är en myndighet som sorterar under ett departement, till vilket kansliet är administrativt knutet. När det handlar om annan verksamhet än utredningsuppdrag är kommitté synonymt med delegation och råd. Det är således innehållet i uppdraget och inte bara beteckningen som visar organets rättsliga status. EU 2004-kommittén utgör ett exempel på sådan myndighet, den är förlagd i Regeringskansliet (Statsrådsberedningen) och saknar utredningsuppdrag.

Med annan verksamhet än utredningsuppdrag åsyftas framför allt fördelning av projektbidrag eller debatt- och opinionsbildning. Sådan verksamhet går i Regeringskansliet under namnet *Projekt och program*. Delegationsformen (kommitté, råd) används med fördel när regeringen med projekt och programverksamhet under en begränsad tid vill fokusera på en specifik fråga.¹

En delegation som huvudman för kommitténs förslag om en permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet vore dock en reproduktion av EU 2004-kommitténs tillfälliga verksamhet, och är således mindre lämplig.

Placering av en delegation

Att placera delegationen vid ett departement innebär att kanslifunktionen antingen utgörs av handläggare vid någon av departementets enheter eller att nya medarbetare anställs. Således ligger ansvar och budget för lokaler, utrustning och lönehantering

¹ Landahl, Jan (2003). *Ett effektivare regeringskansli – förslag till åtgärder*. Rapport från projektet för effektivisering och rationalisering av Regeringskansliet (SB2001/8259), s. 73f.

utanför kansliet. Det administrativa stödet från Regeringskansliet utförs bland annat av Kommittéservice.²

För en delegation med uppdraget att öka allmänhetens kunskap och engagemang i EU-relaterade frågor ser EU 2004-kommittén två möjliga placeringar i Regeringskansliet. Antingen förläggs delegationen till Statsrådsberedningen, i likhet med EU 2004-kommittén, eller till Utrikesdepartementet. Detta då det främst är där regeringens övergripande EU-politik utformas.

Fördelar och nackdelar med en delegation

I kölvattnet av sammanslagningen av departementen och Statsrådsberedningen till en enda myndighet, Regeringskansliet, pågår ett arbete med att effektivisera och renodla myndighetens verksamhet. I den så kallade Landahl-rapporten, som ligger till grund för detta arbete, diskuteras om förvaltningsuppdrag bör placeras i eller utanför Regeringskansliet.³

Som nämns ovan går verksamhet som inte tillhör den ordinarie vid departementen under namnet *Projekt och program*. Landahl påpekar att risken med att placera en sådan verksamhet inom samma struktur som den ordinarie är att den till viss del försvinner i verksamhets- och budgetplaneringen. Vidare omprövas sådan verksamhet inte i den utsträckning som är nödvändig. Långsiktig projekt- och programverksamhet bör till skillnad från mer kortsiktiga insatser snarare placeras vid andra myndigheter med för verksamheten relevanta uppdrag. I rapporten framgår det också att projekt- och programverksamhet som består av bidragshantering i första hand ska förläggas utanför Regeringskansliet.⁴

Erfarenheter från tidigare bidragshantering har visat på komplikationer med att låta handläggare hantera bidragsgivning vid sidan av ordinarie arbetsuppgifter. Kommittén ser framför allt två problem med en sådan lösning.

För det första kan det vara svårt att konkurrera med den ordinarie verksamheten om tillräckliga ekonomiska, administrativa och personella resurser. Som framgår av utvärderingarna av bidrags-

² Kommittéservice inrättades i syfte att förbättra det administrativa stödet till kommittéer i Regeringskansliet. Bland annat tillhandahåller Kommittéservice assistentstöd, språkexpert och webbredaktör.

³ Landahl, Jan (2003). *Ett effektivare regeringskansli – förslag till åtgärder*. Rapport från projektet för effektivisering och rationalisering av Regeringskansliet (SB2001/8259).

⁴ Ibid. s. 75ff.

givning vid Utrikes- och Justitiedepartementen har resurserna varit för knapphändiga för att arbetet ska ha kunnat skötas på ett ändamålsenligt sätt (se kapitel 3).

För det andra är det tveksamt om handläggare vid departementet kan bedriva en debattskapande verksamhet som den kommittén föreslår. Att ha ett departement, regeringen, som avsändare kan verka hämmande för verksamheten. För målgruppen skulle denna avsändare knappast uppfattas som neutral och departementet skulle ha svårt att företräda olika åsiktsriktningar samtidigt som den har i uppdrag att redovisa regeringens politik.

Kanslifunktionen kan dock vara av samma form som den EU 2004-kommittén har idag, där personalen arbetar heltid med kommittéverksamheten. Detta underlättar bidragshandlingen och arbetet med att koppla samman projektorganisationerna med den utåtriktade verksamheten.

Det som talar för att fortsätta EU 2004-kommitténs verksamhet i delegationsform är att den egentligen inte medför några förändringar. Som tillfällig lösning kan den således utgöra bron mellan kommitténs uppdrag och en långsiktig lösning om det visar sig att förutsättningarna för att inrätta en permanent verksamhet dröjer. Målet bör dock vara att så småningom hitta en permanent struktur, som en fristående myndighet eller myndighet vid värdmyndighet.

6.2 Verksamheten förläggs utanför Regeringskansliet

De två alternativen för att placera verksamheten utanför Regeringskansliet är att antingen skapa en fristående myndighet eller placera den nya myndigheten vid en värdmyndighet. Nedan presenteras olika myndighetsformer. Därefter redogörs för de värdmyndigheter som kommittén har valt att titta närmare på – Sieps och Folkbildningsrådet.

6.2.1 Nämndmyndighet mest lämpad för verksamheten

Det finns tre huvudsakliga myndighetsformer – *enrådighetsverk*, *styrelse med begränsat ansvar* samt *styrelse med fullt ansvar*. Därtill kommer *nämndmyndigheten*. Nämndmyndigheten passar för verk-

samhet där beslut tas kollektivt.⁵ Kommittén bedömer således att nämndmyndigheten ter sig mest lämpad för en styrelse med representanter för samtliga partier i riksdagen.

Enrådighetsverk

Ett enrådighetsverk leds av en chef som ensam bär ansvar inför regeringen. Till enrådighetsverk hör ibland ett rådgivande organ (insynsråd), vars syfte är att ge myndigheten synpunkter på hur verksamheten sköts. Rådet utses av regeringen.

Styrelse med begränsat ansvar, lekmannastyrelse

En myndighet där styrelsen har begränsat ansvar leds av en chef, som är ordförande i styrelsen och har ansvar inför regeringen. Styrelsens beslutande funktion rör frågor som delårsrapport, årsredovisning, budgetunderlag samt en del övrig rapportering i samband med årsredovisningen. I resterande delar av verksamheten har styrelsen endast en rådgivande roll.

Styrelse med fullt ansvar

I en styrelse med fullt ansvar är det istället styrelsen som innehar rollen som högsta ledning. Styrelsen ansvarar kollektivt för verksamheten inför regeringen medan chefen tar hand om den löpande verksamheten efter styrelsens direktiv. Ordförandeposten ges till en extern person.

⁵ Muto, Michiko (2004). *Myndigheternas ledning och organisation. Kartläggning och analys av Myndighetsverket*. Statskontoret 2004:9, bilaga 2, s. 66ff.

Nämndmyndighet

Ytterligare en form är myndigheten som består av en nämnd. Här är ansvaret kollektivt men begränsat. Utifrån nämndens direktiv och riktlinjer ansvarar direktören eller kanslichefen för den löpande verksamheten. Enligt Statskontoret bör denna form av myndighet endast komma ifråga när kollektiva beslut anses nödvändigt.

6.2.2 Nämndmyndighet – med eller utan värdmyndighet

Som liten myndighet kan nämndmyndigheten anta två former. Dels kan den vara en fristående myndighet, dels kan den placeras vid en värdmyndighet.

Stöd av värdmyndigheten

Nämndmyndigheten kan få stöd i såväl handläggning som administration av en värdmyndighet. Detta regleras i nämndmyndighetens instruktion, regleringsbrev, avtal eller i överenskommelser. Det administrativa stödet innebär hantering av personal- och ekonomiadministration, IT, lokaler, telefonväxel, med mera. Stödet kan organiseras på flera sätt – till exempel kan värdmyndighetens personal helt eller delvis sköta dessa uppgifter åt nämndmyndigheten. Nämndmyndigheten kan också anställa och bekosta personal som arbetar i värdmyndighetens lokaler, tillsammans med dess personal.⁶

Om nämndmyndigheten är tillräckligt stor för att förfoga över ett eget kansli, bör värdmyndighetens stöd begränsas till ekonomi- och personaladministration. Nämndmyndigheten bör dessutom ha en chef för den egna verksamheten.⁷

Ansvar inför regeringen

Enligt en utredning, som bland annat diskuterar ansvarsfördelningen mellan nämnd- och värdmyndighet, framgår det att de uppgifter som överläts till värdmyndigheten ansvarar värdmyndigheten

⁶ SOU 2004:23 *Från verksamhetsförordning till myndighetsförordning*. Utredning med uppgift att utarbeta förslag till en ny verksamhetsförordning, s. 160.

⁷ *Ibid.* s. 163.

för inför regeringen. Nämndmyndigheten, å sin sida, ansvarar inför regeringen för de uppgifter som sköts av nämndmyndigheten.⁸

Fördelar och nackdelar – med eller utan värdmyndighet

Genom att förlägga verksamheten utanför Regeringskansliet följs riktlinjerna i regeringens förvaltningspolitik – att den statliga verksamheten företrädesvis bör rymmas i myndighetsform.⁹

Många små myndigheter måste hantera en alltför tung administrativ börda i förhållande till sina personella och ekonomiska resurser. Med denna utgångspunkt har Ekonomistyrningsverket (ESV) studerat hur nya krav eller organisatoriska lösningar kan underlätta denna börda för berörda myndigheter.¹⁰ I rapporten framgår det att det ekonomiadministrativa arbetet tenderar att vara särskilt omfattande för myndigheter med bidragsverksamhet, då sådan bland annat kräver uppföljning och redovisning.¹¹

En liten myndighet kan ha svårigheter att hitta nödvändig specialistkompetens. Risken är att en person får hantera många olika uppdrag. Detta kan påverka kvaliteten i verksamheten. En annan komplikation uppstår när verksamheten i alltför hög grad vilar på extern personal, till exempel konsulter, vilket kan medföra att rutiner, dokumentation samt långsiktig planering eftersätts. Med begränsade resurser är det vidare inte lika lätt att göra större, tillfälliga satsningar för att ändra i organisationen.¹²

Kommittén ser ett behov av stor flexibilitet för den föreslagna permanenta verksamheten. Till skillnad från en fristående liten myndighet skulle placeringen vid en värdmyndighet kunna avlasta och fördela den administrativa bördan så att kärnverksamheten kan beredas större utrymme.

Det finns andra synergieffekter som en nämndmyndighet skulle kunna finna hos en värdmyndighet, till exempel EU-kompetens, erfarenhet av bidragshantering, relevanta kontaktnät och sam-

⁸ Ibid. s. 163f.

⁹ Muto, Michiko (2004). *Myndigheternas ledning och organisation. Kartläggning och analys av Myndighetsverige*. Statskontoret 2004:9, s. 71.

¹⁰ Omfattningen av den verksamhet som kommittén föreslår, befinner sig inom ramen för vad ESV klassificerar som en liten myndighet.

Gustafsson, Yvonne och Nordström, Bengt (2004). *Förenkling av ekonomiadministrationen för små myndigheter Regeringsuppdrag*. Ekonomistyrningsverket, ESV 2004:1, s. 11.

¹¹ Ibid. s. 14.

¹² Ibid. s. 20f.

arbetspartner. Som en fristående liten myndighet skulle nämndmyndigheten gå miste om sådana fördelar.

Med eget kansli och verksamhetschef skulle nämndmyndigheten vara ansvarig för bidragsgivningen och den utåtriktade verksamheten, som därmed frikopplas från värdmyndighetens verksamhet och beslut. Detta är nödvändigt för dels för bidragsfördelningens trovärdighet, dels för att garantera att det utåtriktade arbetet uppfattas som opartiskt.

6.2.3 Värdmyndighet – Sieps eller Folkbildningsrådet?

För alternativet att placera en nämndmyndighet vid en värdmyndighet har kommittén utrett de alternativ som ger mesta möjliga synergieffekter. Målet har varit att hitta en lösning där såväl den nya verksamheten som den befintliga förstärks. De två myndigheter som kan tänkas uppfylla dessa krav är dels Sieps, vars verksamhet är temainriktad, dels Folkbildningsrådet, som är en målgruppsinriktad myndighet. Utöver dessa myndigheter har kommittén tittat på Ungdomsstyrelsen och Internationella programkontoret. Slutsatsen är dock att ingen av de båda senare utgör ett fullgott alternativ för den tänkta verksamheten. Även riksdagen har uteslutits som möjlig värd för nämndmyndigheten, eftersom den föreslagna verksamheten inte ligger inom ramen för riksdagens uppgifter.

Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)

Med förebilden Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO), lades grunderna för Sieps under det svenska ordförandeskapet i EU, våren 2001. Syftet med den tvärvetenskapliga verksamheten är att ge regeringen tillgång till ett bredare underlag för sin EU-politik. Som oberoende myndighet tar Sieps dock inte emot några utrednings- eller forskningsbeställningar från regeringen eller dess myndigheter.¹³

Verksamheten bedrivs med utgångspunkt i tre olika teman – *makt och demokrati, EU:s roll i världen* samt *effekter av EU:s politik*. År 2002 beviljades medel till fem olika forskningsprojekt

¹³ Förordning 2001:204, se bilaga 3. Informationen om Sieps har inhämtats bland annat i samtal med Tomas Dahlman och Kicki Asplund vid Sieps.

som kommer att pågå under två till tre år på temat EU: s roll i världen. Först när dessa projekt går mot sitt slut kommer nya medel att utlysas. Det finns emellertid inte något utrymme för utdelning under 2004.

Sieps är en nämndmyndighet. Ordförande i styrelsen är landshövding Mats Hellström (se bilaga 4). Kansliet är placerat vid Stockholms universitet och består av nio personer. Myndigheten har en årlig budget på cirka 10 miljoner.

En utvärdering av Sieps verksamhet kommer att genomföras tidigast 2005, och enligt planerna ska en ny styrelse utses i september 2004.

Folkbildningsrådet

Folkbildningsrådet bildades 1991 och är en ideell förening med tre medlemsorganisationer: Folkbildningsförbundet, Fbf (de tio studieförbunden), Landstingsförbundet, Lf (44 folkhögskolor med landsting och regioner som huvudmän) och Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation, RIO (103 folkhögskolor som har folkrörelser och andra organisationer som huvudmän). Folkbildningen, som består av studieförbund och folkhögskolor, har i uppgift att engagera medborgarna och öka kunskapen i olika samhällsfrågor samt att erbjuda forum för diskussion och deltagande.¹⁴

Folkbildningsrådet har två uppdragsgivare. För det första har det regeringens uppdrag att fördela statligt stöd till folkbildningen. För det andra har det medlemmarnas uppdrag att bland annat bevaka folkbildningspolitiken, sköta internationella kontakter, ansvara för Folkbildningsnätet samt informera allmänheten om folkhögskolornas verksamhet genom FIN, folkhögskolornas informations-tjänst.¹⁵

Representantskapet, som är det högsta beslutande organet i Folkbildningsrådet, består av elva ledamöter från Folkbildnings-

¹⁴ Folkbildningsrådet definierar sin roll i *Folkbildningsrådet Årsredovisning med verksamhetsberättelse 2003* utifrån Folkbildningspropositionen 1997/98:115. Informationen om Folkbildningsrådet har bland annat inhämtats i samtal med Britten Månsson-Wallin och Bo Sundqvist vid Folkbildningsrådet.

¹⁵ Folkbildningsnätet är folkbildningens arena för idé- och erfarenhetsutbyte. Nätet består av å ena sidan ett internt konferens- och e-postsystem, å andra sidan en öppen databas med pedagogiska resurser på Internet. Se vidare Axelsson, Lars-Erik et al (2003). *folkbildning.net en antologi om folkbildningen och det flexibla lärandet*. Folkbildningsrådet & Nationellt centrum för flexibelt lärande.

förbundet och fem från vardera Landstingsförbundet och Rörelse-folkhögskolornas intresseorganisation. Bland Representantskapets uppgifter ingår att fastställa de ekonomiska ramarna för Folkbildningsrådets budget, att utse ordförande, styrelse och revisorer. I styrelsen sitter tolv ledamöter (inklusive tre adjungerade, se bilaga 4). Styrelsen fördelar bland annat statsbidraget och hanterar frågor om huvudmän och eventuella statsbidrag till nya folkhögskolor och studieförbund. Därtill finns det olika berednings-, styr- och arbetsgrupper där medlemsorganisationerna är representerade. Arbetet med verksamhetsplan och budgetramar sker i samråd med medlemsorganisationerna. Vid kansliet arbetar 16 personer.

Utöver fördelningen av statsbidrag har Folkbildningsrådet även anlåtats för att medverka i eller ansvara för fördelningen av tillfälliga statliga bidrag, det vill säga projektbidrag, till folkbildningen. Som exempel kan nämnas Fälldindelegationen och EMU-delegationen (se kapitel 1).

Fördelar och nackdelar med Sieps och Folkbildningsrådet

Kommittén har funnit att såväl Sieps som Folkbildningsrådet som värmyndighet till den föreslagna verksamheten, skulle medföra värdefulla synergieffekter. Det viktiga stödet i form av ekonomi- och personaladministration talar för båda värmyndigheterna. Andra synergieffekter är beroende av det organisatoriska förhållandet mellan nämnd- och värmyndigheterna.

För Sieps talar den EU-kompetens som finns i verksamheten. Genom en samlokalisering skulle den föreslagna verksamheten få nära till informationsmaterial, rapporter och föreläsare. Detta skulle bidra positivt till såväl projektorganisationerna som den utåtriktade verksamheten. Till detta kommer tillgången till Sieps nätverk och kontakter. Medan kvaliteten i den föreslagna verksamheten således skulle gynnas, skulle Sieps i sin tur få tillgång till nätverk, samarbetspartner och informationskanaler till allmänheten, som den föreslagna verksamheten kommer att ta med sig från EU 2004-kommitténs arbete. Utbytet mellan den föreslagna verksamheten och Sieps, samt den kompletterande roll verksamheterna får, följer dessutom den ursprungliga intentionen att EU 2004-kommittén skulle söka samarbetsformer med Sieps. Med ett gemensamt tema – EU – skulle verksamheterna komplettera

varandra och således förstärka spridningen och genomslaget för den EU-kompetens som finns tillgänglig idag.

Med Folkbildningsrådet som värmyndighet finns andra fördelar. Den föreslagna verksamheten skulle hos Folkbildningsrådet få tillgång till lång erfarenhet av att kanalisera finansiella medel, kunskap och information till organisationer, föreningar och folkhögskolor. Med god kännedom om bidragshantering och etablerade nätverk och ingångar till många olika grupper kan Folkbildningsrådet förstärka spridningen och möjligheten att nå målgruppen för den föreslagna verksamheten. Kända arenor och bekanta strukturer skulle bidra till att stärka ett underifrånperspektiv. För Folkbildningsrådets del skulle den föreslagna nämndmyndigheten bidra med EU-kompetens.

För att i så hög utsträckning som möjligt dra nytta av de synergieffekter som de båda värmyndigheterna erbjuder skulle nämndmyndighetens organisation skilja sig åt beroende på vilken av värmyndigheterna som väljs.

Det som talar emot Sieps som värmyndighet är dess starka akademiska prägel och koppling till forskarvärlden. Risken är att allmänheten inte känner igen sig utan uppfattar verksamheten som elitstyrd. Detta skulle dock kunna lösas genom att låta nämndmyndigheten ha ett eget kansli och en chef som ansvarar för den utåtriktade verksamheten och beredningen av bidragsfördelningen. Därmed är nämndmyndigheten ansvarig för hela sin verksamhet inför regeringen. Detta ger legitimitet åt verksamheten, och garanterar att varken målgrupp eller inriktning förväxlas med Sieps verksamhet. Den kompetens som Sieps bidrar med kan nämndmyndigheten fortfarande ta del av tack vare samlokalisering.

Den organisatoriska lösningen med Folkbildningsrådet som värmyndighet skulle se annorlunda ut. Synergieffekterna rör själva hanteringen av verksamheten och kanalerna till målgruppen. Med skilda kanslier skulle nämndmyndigheten gå miste om dessa synergieffekter. För att ta tillvara dessa skulle nämndmyndigheten i detta fall således dela kansli med värmyndigheten. Därmed skulle nämndmyndighetens styrelse endast vara ansvarig för bidragsfördelningen, medan kansliet (som värmyndighetens styrelse ansvarar för) skulle sköta beredning av bidragsfördelning samt den utåtriktade verksamheten.

Det som talar emot Folkbildningsrådet som värmyndighet är dels att projektbidraget riskerar att bli en del av en verksamhet där bidragsgivning i sig utgör kärnverksamheten. Av tradition stöds

folkbildningen via statliga anslag men är fri att själv avgöra hur medlen används. Därför kan det te sig problematiskt att införa villkorsbundna bidrag till grupper som är vana att sätta agendan efter vad deltagarna efterfrågar.

Slutligen är det tveksamt om bristen på EU-kompetens kan vägas upp av tillgången till erfarenheter, kontakter och god spridning bland folkbildningens organisationer. Avsaknaden av korta vägar till material, uppdaterad information och föreläsare skulle framför allt vara till nackdel för kvaliteten i den utåtriktade verksamheten samt det innehållsmässiga stödet till projektorganisationerna. De delegationer och kommittéer som har funnits sedan 1992 har tagit del av EU-kompetens i Regeringskansliet. Om den permanenta verksamheten flyttar från Regeringskansliet finns sådan kompetens hos Sieps men inte hos Folkbildningsrådet.

Slutsats

Vid en samlad bedömning konstaterar kommittén att Sieps är den värdmyndighet som ger flest synergieffekter för den föreslagna nämndmyndigheten.

7 Budget och finansiering

I detta kapitel presenteras en budget för den permanenta bidragsgivningen och utåtriktade verksamheten. Budgeten, som består av tre delar – verksamhet, kansli samt drift, har tagits fram med hänsyn till vad en ny fristående myndighet skulle kosta. Därefter beskrivs möjliga samordningsvinster och besparingar som följer av att verksamheten förläggs som nämndmyndighet vid Sieps. Slutligen resonerar kommittén kring hur verksamheten kan finansieras.

Sammanfattning

Budgeten för den permanenta verksamheten är uppdelad i tre delar. För bidragsgivning och utåtriktad verksamhet behövs 13–15 miljoner kronor. Kommittén uppskattar kanslikostnader till cirka 3 miljoner kronor för löner, ersättning till och resor för styrelseledamöter samt ekonomi- och personaladministration. För driftkostnader har kommittén tittat på Sieps budget och bedömt att kostnaderna för den föreslagna verksamheten kommer att kräva drygt 1 miljon kronor (här är inte teknisk utrustning inräknad.)

Samordningsvinster för löner samt personal- och ekonomiadministration, med Sieps som värdmyndighet, är enligt kommitténs bedömning drygt 1 miljon kronor. Ytterligare besparingar skulle kunna göras för bland annat utrustning.

Det är kommitténs mening att verksamheten ska finansieras via statsbudgeten. Med antagandet om att nya tillfälliga informations-satsningar i Regeringskansliet kommer att behövas när kommittén har slutfört sitt uppdrag, är det kommitténs mening att den utgiftspost som har finansierat kommitténs verksamhet återskapas för att finansiera den permanenta verksamheten.

7.1 Budget

Verksamhet

För den nya permanenta verksamheten föreslår kommittén en årlig budget om 13–15 miljoner kronor. Av dessa bör 8–10 miljoner kronor årligen fördelas i projektbidrag till ideella föreningar, organisationer utan vinstintresse och skolor. Resterande 5 miljoner kronor ska finansiera den utåtriktade verksamheten (webbplats, aktiviteter, publikationer och skolsatsning).

Två viktiga delar av den utåtriktade verksamheten är webbplats och publikationer. För EU 2004-kommittén har den genomsnittliga kostnaden per år för webbplatsen varit cirka 1 miljon kronor. Beloppet inkluderar startkostnader, drift, debattforum, utveckling samt visst inköp.¹ Även för publikationer har den årliga genomsnittskostnaden varit cirka 1 miljon kronor. Här ingår framtagning med hjälp av reklambyrå, tryck, distribution samt ersättning till författare.²

Kansli

Tjänster

Kommittén bedömer att den permanenta verksamheten kräver 8 heltidstjänster. Dessa är fördelade på 1,5 tjänster för projekthantering, 2,5 för webbplatsen samt 2 för de utåtriktade aktiviteterna. Assistentstöd och ledning utgör 1 tjänst vardera. Lönekostnaderna beräknas uppgå till cirka 2 496 000 kronor.³

Ekonomiadministration

Ekonomiadministration kan antingen köpas av Kammarkollegiet eller hanteras av personal i den föreslagna nämndmyndigheten. Här har kommittén utgått från det tidigare alternativet, och därmed inte

¹ Beräknad genomsnittlig kostnad för perioden hösten 2001 till hösten 2004.

² Beräknad genomsnittlig kostnad för perioden 2002 till 2004. Hänsyn har även tagits till kommitténs planerade verksamhet för hösten 2004.

³ Den årliga personalkostnaden har beräknats med utgångspunkt i den genomsnittliga årskostnaden för EU 2004-kommitténs kansli med 8 personer. Detta för att kommitténs kansli speglar den kompetens som den permanenta verksamheten behöver. Den genomsnittliga lönen för en medarbetare är 26 000 kronor, exklusive arbetsgivaravgifter och andra avgifter enligt lag och avtal.

räknat in personal med sådan kompetens bland de 8 tjänsterna ovan.

Ekonomiadministrationen beräknas kosta 500 000 kronor per år. Tjänsten innefattar löneutbetalning, fakturahantering samt bokslut.

Ersättning till ledamöter

Ersättning till styrelsen för den föreslagna nämndmyndigheten beräknas uppgå till sammanlagt 135 000 kronor per år.⁴ Till detta kommer en årlig reseersättning om uppskattningsvis 54 000 kronor.⁵

Tabell 7.1. Årliga kostnader för verksamhet och kansli för den permanenta verksamheten.

Kostnadslag	Belopp (i kronor)
Bidragsgivning	8 000 000 – 10 000 000
Utåtriktad verksamhet	5 000 000
<i>Summa verksamhet</i>	<i>13 000 000 – 15 000 000</i>
Löner	2 496 000
Ekonomiadministration	500 000
Ersättning (inkl resor) till ledamöter	189 000
<i>Summa kansli</i>	<i>3 185 000</i>
<i>Summa verksamhet och kansli</i>	<i>16 185 000 – 18 185 000</i>

Drift

Driftkostnader innefattar dels lokaler, dels utrustning, papper, tele, porto, datorer med mera. Dessa kostnader tenderar för en liten fristående myndighet att bli dyra i proportion till omfattningen av verksamheten (se kapitel 6). En verksamhet som ligger i Regeringskansliet, eller vid en annan myndighet, kan i stor utsträckning dela dessa kostnader med andra verksamheter.

⁴ Den föreslagna verksamheten föreslås vara en nämndmyndighet liksom Sieps. Beräkningen av ersättning till styrelseledamöterna är därför grundad på ersättningsnivåer till ledamöterna i Sieps styrelse – 35 000 kr/år för ordförande, 25 000 kr/år för vice ordförande samt 15 000 kr/år för resterande ledamöter. Beräkningen är gjord utifrån 7 ledamöter och har exkluderat arbetsgivaravgifter och andra avgifter enligt lag och avtal.

⁵ Beräkningen är gjord utifrån antagandet att 2 ledamöter är bosatta utanför Stockholm. Den genomsnittliga resekostnaden per person och gång är beräknad till 3 000 kronor och antalet möten är beräknat till 9 stycken per år.

En jämförelse med Sieps kostnader kan bidra till en uppfattning om proportionen av driftkostnader för den föreslagna verksamheten. Under 2003 uppgick Sieps kostnader för lokaler till cirka 450 000 kronor, porto cirka 40 000 kronor, telefon cirka 100 000 kronor samt kontorsmateriel till cirka 150 000 kronor.⁶ Den verksamhet kommittén föreslår är mer utåtriktad än den vid Sieps och kommer således att ha högre utgifter än de sammanlagda kostnaderna för Sieps om 740 000 kronor. Kommittén bedömer att dessa kostnader, förutom lokalerna, kommer att vara de dubbla för den föreslagna verksamheten – cirka 580 000 kronor per år. Tillsammans med lokalkostnader, motsvarande Sieps, skulle de driftkostnader som är möjliga att förutse således uppgå till 1 030 000 kronor. Då har utrustning inte räknats in (bland annat datorer).

Tabell 7.2. Årliga kostnader för drift och lokaler för den permanenta verksamheten.

Kostnadslag	Belopp (i kronor)
Lokaler	450 000
Övriga driftkostnader	580 000
<i>Summa drift</i>	<i>1 030 000</i>

Investeringskostnader har inte tagits upp i denna budget då dessa varierar kraftigt med valet av myndighetens självständighet och placering.

Samordningsvinster och besparingar

Genom att placera den föreslagna verksamheten vid en värdmyndighet kan besparingar göras. Detta gäller framför allt personal- och ekonomiadministration, utrustning och lokaler. Med Sieps som värdmyndighet bedömer kommittén att betydande sådana samordningsvinster är möjliga, även vad gäller personal.

En gemensam ekonomi- och personaladministration skulle innebära att den tjänst som idag ansvarar för ekonomiadministration vid Sieps tar över motsvarande uppgifter även för den nämndmyndighet som kommittén föreslår. De ovan budgeterade

⁶ Sieps Årsredovisning för budgetåret 2003. Samtal med personal på Sieps.

500 000 kronor för inköp av tjänster från Kammarkollegiet, skulle således kunna reduceras med uppskattningsvis drygt 80 procent.⁷ Vidare skulle ett antal tjänster kunna delas av de båda myndigheterna. Detta gäller framför allt webbhantering samt assistenttjänst. Kommittén bedömer att en placering vid Sieps skulle medföra en besparing på sammanlagt 2 heltidstjänster, eller 624 000 kronor.

En samlokalisering skulle innebära att lokalkostnader för såväl den föreslagna verksamheten som Sieps skulle bli lägre än om respektive myndighet förfogar över egna lokaler. Detsamma gäller utrustning som datorer, skrivare, kopianter, vaktmästeri, posthantering med mera. Dessa samordningsvinster kan dock fastställas först när beslut om lokalisering av nämnd- och värmyndigheten har fattats.

Tabell 7.3. Beräknade samordningsvinster för nämndmyndigheten med Sieps som värmyndighet.

Kostnadslag	Belopp (i kronor)
Ekonomi- och personaladministration	420 000
Löner	624 000
<i>Summa besparingar</i>	<i>1 044 000</i>

7.2 Finansiering

Statsbudgeten

Det är kommitténs mening att verksamheten ska rymmas inom statsbudgeten. Verksamheten ska således inte vara avgiftsfinansierad eller bekostas av reklamintäkter.

Kommittén utgår från antagandet att regeringen kommer att initiera nya informationsinsatser även efter det att EU 2004-kommitténs uppdrag är slutfört. För att finansiella medel till nya delegationer, kommittéer eller tillfälliga informationsinsatser vid departement ska användas på ett mer effektivt sätt, har kommittén föreslagit en permanent verksamhet. De utgiftsposter som i framtiden skulle beröras av tillfällig verksamhet kommer således inte att

⁷ Sieps Årsredovisning för budgetåret 2003. Sieps hade under 2003 utgifter om cirka 160 000 kronor till Kammarkollegiet för administrativ service. Genom att dela denna summa med Sieps skulle den föreslagna verksamhetens budget för ekonomi- och personaladministration kunna sänkas till cirka 80 000 kronor, en sänkning med 84 procent.

behöva utnyttjas eller skapas. Den permanenta verksamheten kommer följaktligen inte enbart att innebära en ny belastning för statsbudgeten. Det är viktigt att understryka att den även ersätter den belastning av utgiftsposter för tillfälliga delegationer och kommittéer som kommer att behövas om den permanenta verksamheten inte inrättas.

EU 2004-kommitténs kansli belastar statsbudgetens *Utgiftsområde 1, Regeringskansliet, m.m.* För kommitténs verksamhet har medel tagits från *Utgiftsområde 5:16, Europainformation, m.m.* Utgiftsområde 5:16 fanns inte med i budgetpropositionen för år 2004, utan hade uppgått i *5:10, Information, m.m.* – en post som innefattar information på ett bredare plan än bara Europainformation. Det är kommitténs mening att posten 5:16, Europainformation, m.m., bör återskapas i syfte att finansiera den permanenta bidragsgivningen och utåtriktade verksamheten.

Reservationer

Av ledamoten Karin Granbom (fp)

Vi liberaler anser att det är viktigt att det i samhället förs en bred, livlig och ifrågasättande debatt om bl.a. EU-frågor. Som underlag, men inte ersättning, för en sådan debatt är det av stor vikt att allmänheten och medierna har lätt att få tag på information såväl genom tillgång till material som möjlighet att ställa frågor till upplysningscentra.

Vi avvisar dock tanken på att det är myndigheter eller andra offentliga organs uppgift att initiera och driva debatt. Debatt bygger på att enskilda personer, tidningar, politiker och partier blottlägger åsiktsskillnader, tar ställning, och söker övertyga andra.

Av den anledningen avvisar jag det förslag till permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet som föreslås i detta betänkande.

Folkpartiet liberalerna har vid olika tillfällen deklarerat att just Svenska institutet för europapolitiska studier, Sieps, bör läggas ned eftersom en fri och obunden debatt och fritt tänkande omöjligen kan höra till Regeringskansliets eller ännu mindre Statsrådsberedningens uppgifter. Därför vore det olyckligt om Sieps blir värmyndighet för den föreslagna nämndmyndigheten.

Med dessa motiv som grund ställer jag mig inte bakom EU 2004-kommitténs förslag till permanent bidrags- och utåtriktad verksamhet för EU-relaterade frågor.

Av ledamoten Åke Pettersson (c)

Demokrati bygger på människors engagemang och deltagande. Demokratiska beslut måste också förankras i en bred folkopinion. Om så inte sker skapas misstro, utanförskap och passivitet. Brist på demokratisk förankring lämnar utrymme åt utanförskap och auktoritära eller extrema åsiktsriktningar.

Det låga valdeltagandet vid 2004 års val till Europaparlamentet är en ny påminnelse om att det angelägna europeiska samarbetet fortfarande saknar den förankring hos medborgarna i medlemsländerna som ger verksamheten en naturlig legitimitet.

Demokratin måste till sin karaktär ha ett underifrånperspektiv. Det är viktigt att ett fortsatt stöd och stimulans till en bred medborgardebatt om EU:s grundfördrag och centrala framtidsfrågor utformas utifrån detta synsätt.

EU 2004-kommittén har verkat i denna anda. Hemsidan har skapat en bred kanal för information om vad som händer i EU-processen och har samtidigt varit ett diskussionsforum för dialog. Det är angeläget att denna verksamhet kan fortsätta.

EU 2004-kommittén har också i sin verksamhet i skolor och andra samhällsmiljöer verkat för att upplysa, stimulera och engagera elever och studenter, lärare och annan skolpersonal över hela landet. Det är angeläget att utrymme finns även för en fortsatt sådan verksamhet. Sverige är medlem i den Europeiska unionen. Huvuddelen av EU:s verksamhet är idag en del av den svenska inrikespolitiken. Det betyder naturligtvis att Europeiska unionens roll och verksamhet också måste få en större roll i skolans ordinarie undervisning.

EU 2004-kommittén har också, genom att stimulera till aktiviteter och genom bidrag medverkat till breda medborgarinriktade aktiviteter. Här har kommittén arbetat med ett utpräglat underifrånperspektiv. Initiativen har kommit från enskilda personer, aktivitetsgrupper, föreningar, organisationer – även politiska organisationer. Perspektivet har enligt min mening varit rätt – men insatsen ändå inte tillräcklig. Det tar tid att bygga upp ett system för stimulans till medborgardebatten, vilket även erfarenheterna från bl.a. Danmark visar.

Därför är det angeläget att verksamheten kan utökas, permanentas och utvecklas. Kommittén föreslår också kraftigt utökade resurser för att stimulera en bred medborgardebatt om EU:s framtidsfrågor. Det är viktigt att så sker med många aktörer och

aktiviteter som bygger på aktörernas egna initiativ. Det handlar om aktiviteter som engagerar och entusiasmerar för den Europeiska unionen liksom för Sveriges och medborgarnas roll i EU. Det handlar också om aktiviteter som engagerar och kritiskt granskar EU och Sveriges och medborgarnas roll i unionen. Aktiviteterna och medborgardiskussionen bör också gälla EU:s roll i världen i ett globalt perspektiv.

Mot denna bakgrund är det inte likgiltigt i vilken miljö en myndighet eller organisation för att stimulera och bredda diskussion och medborgardebatten placeras. Jag kan för min del acceptera att en nämnd med eget ansvar och eget kansli fortsatt kan placeras i Regeringskansliet eller i något departement. Om detta av andra mera principiella skäl, som redovisas i betänkandet, inte kan bli aktuellt så förordar jag en placering av verksamheten vid Folkbildningsrådet.

Folkbildningsrådet

Folkbildningsrådet har redan idag regeringens uppdrag att fördela medel till folkbildningsarbete. Som framgår av redovisningen i kapitel 6 är det en organisation med bred förankring i det svenska samhället, genom studieförbund och folkhögskolor. Rådet bevakar hela folkbildningsområdet, har internationella kontakter och svarar för viss information till allmänheten. I Folkbildningsrådets ledning finns redan idag en erfarenhet av europeiska och internationella frågeställningar. Kompetensen i EU-frågor kan självfallet förstärkas ytterligare.

Det finns två alternativ med Folkbildningsrådet som huvudman för en permanentad verksamhet. Det ena är att verksamheten helt integreras i Folkbildningsrådet. Det andra alternativet är att Folkbildningsrådet blir värmyndighet och att den permanenta verksamhet kommittén föreslår leds av en egen styrelse med representation från riksdagspartierna och med ett eget sekretariat. Det finns, i varje fall initialt, skäl som talar för det senare alternativet.

När kommitténs majoritet föreslår en placering vid Svenska institutet för europapolitiska studier, Sieps, blandar man enligt min mening två kärnuppgifter som är svåra att förena. Kärnverksamheten för en nämnd som har till uppgift att stimulera en bred medborgardebatt bör ha ett utpräglat underifrånperspektiv. Kärnuppgiften för Sieps däremot är ett akademiskt forskningsperspektiv

och möjligheterna att popularisera detta. Sieps har därtill inte haft helt lätt att finna formerna för sin verksamhet. En koppling till Sieps för den permanentade verksamheten att stimulera och stödja en bred medborgardebatt kan, som framhålls i betänkandet, leda till att verksamheten uppfattas som elitstyrd.

Det finns en risk för sammanblandning av de båda väsensskilda roller som Sieps och den permanentade verksamheten skall verka i. Det finns inte anledning att ifrågasätta de akademiska studierna och forskningen, men väl sammanblandningen av två helt skilda kärnverksamheter. Resultatet kan bli att bredden, aktiviteten och medborgarengagemanget går förlorad.

Mot denna bakgrund förordar jag, om inte alternativet placering i Regeringskansliet genom en särskild nämnd anses lämpligt, att den permanentade verksamheten att stimulera en bred medborgardebatt om Europeiska unionens grundfördrag och framtidsfrågor får sin placering vid Folkbildningsrådet. Kostnadsmässigt är alternativen likvärdiga.

Av ledamoten Willy Söderdahl (v)

EU 2004-kommittén föreslår i detta betänkande en permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet om EU-relaterade frågor. Jag instämmer i att en sådan bör inrättas.

Däremot är jag inte överens med majoriteten i EU 2004-kommittén om var verksamheten ska placeras. Jag anser att den nya myndigheten skall placeras hos Folkbildningsrådet, och inte vid Sieps vilket föreslås i betänkandet.

EU 2004-kommitténs verksamhet har inriktats på att nå en bred publik med betoning på den breda allmänheten för att uppmuntra till debatt och ställningstagande i EU-frågor.

Sieps har visserligen EU-inriktning och kompetens om EU. Erfarenheterna från kommitténs arbete visar inte enligt min mening att det har saknats kompetens om EU. Svårigheten har snarare varit att engagera den breda allmänheten i debatten.

Av Sieps och Folkbildningsrådet är det endast Folkbildningsrådet som har den folkliga förankringen. De har också stor erfarenhet av de områden som pekas ut i verksamhetsplanen för den nya myndigheten i kapitel 5.

Slutsatsen blir att en placering av en ny myndighet i anslutning till Folkbildningsrådet är den mest fördelaktiga och ger flest synergieffekter.

Referenser

Nedan redovisas dels skriftligt material som kommittén har tagit del av, dels personer som kommittén har talat med under arbetet med betänkandet.

Rapporter

Axelsson, Lars-Erik et al. (2003). *folkbildning.net en antologi om folkbildningen och det flexibla lärandet*. Andra reviderade upplagan. Folkbildningsrådet & Nationellt centrum för flexibelt lärande.

Folkbildningens framsyn Framtidens folkbildning, roll och uppgifter. (Mars 2004). Folkbildningsrådet.

Gustafsson, Yvonne och Nordström, Bengt. (2004). *Förenkling av ekonomiadministrationen för små myndigheter Regeringsuppdrag*. Ekonomistyrningsverket, ESV 2004:1.

Landahl, Jan. (2003). *Ett effektivare regeringskansli – förslag till åtgärder*. Rapport från projektet för effektivisering och rationalisering av Regeringskansliet (SB2001/8259).

Muto, Michiko. (2004). *Myndigheternas ledning och organisation Kartläggning och analys av Myndighetsverige*. Statskontoret 2004:9.

Utvärderingar

Hult, Agneta et al. (2001). *En utvärdering av Folkbildning om EMU*. Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet. Ds 2001:16.

Häggmark, Lars och Levin, Mårten. (2003-12-22). *Utrikesdepartementet – PIK Granskning av bidragsärenden rörande EU-information*. KPMG Offentlig sektor.

- Lindqvist, Sara och Nord, Lars. *Demokrati tar tid – Utvärdering och analys av Justitiedepartementets demokratiutvecklingsarbete 2000–2002*. Mitthögskolan.
- Rasmusson, Rasmus. (2002-09-09). *Resultat räknas: Förslag avseende organisation och former för stöd till organ som bedriver information och studier om säkerhetspolitik och fredsfrämjande utveckling*.

Offentligt tryck

- Dir. 2001:35 Kommitté för debatt om Europeiska unionens utveckling och framtid inför 2004 års regeringskonferens.
- Dir. 2003:113 Tilläggsdirektiv till EU 2004-kommittén (SB 2001:01)
- Dir. 2004:79 Tilläggsdirektiv till EU 2004-kommittén (SB 2001:01)
- SFS 1992:887 Förordning med instruktion för delegationen för informationsinsatser om europeisk integration.
- SFS 1993:983 Förordning om statligt stöd för information och studier om säkerhetspolitik och fredsfrämjande utveckling.
- SFS 1998:173 Förordning om projektbidrag för informations- och kunskapshöjande insatser om Europeiska unionen.
- SFS 1999:1 Förordning om projektbidrag för folkbildning om Ekonomiska och monetära unionen.
- SFS 2001:204 Förordning med instruktion för Expertgruppen för EU-frågor.
- SFS 2001:1309 Förordning om projektbidrag för debatt och ökad kunskap om Europeiska unionen och unionens utveckling och framtid.
- 1994/95:KU36 *Anslag till Europainformation m.m.* Konstitutionsutskottets betänkande.
- Skr. 2003/04:110 *Demokratipolitik*. Regeringens skrivelse till riksdagen.
- SOU 1996:59 *Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter*. Skrivelse från EU 96-kommittén.
- SOU 2000:1 *En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet*. Demokratiutredningens betänkande.
- SOU 2002:96 *Allmänhetens tillgång till EU-relaterad information*. Utredningen om allmänhetens tillgång till EU-relaterad information.

- SOU 2004:23 *Från verksamhetsförordning till myndighetsförordning.* Utredning med uppdrag att utarbeta förslag till en ny verksamhetsförordning.
- SOU 2004:30 *Folkbildning i brytningstid – en utvärdering av studieförbund och folkhögskolor.* Slutbetänkande av Utredningen för statens utvärdering av folkbildningen 2004.

Övrigt

- Pilen Affärsutveckling. (Maj 2004). *Allmänhetens kunskap och uppfattning i frågor som rör EU:s framtid.*
- Folkbildningsrådet. (Februari 2004). *Folkbildningsrådet Årsredovisning med verksamhetsberättelse 2003.*
- Hindmarsh, Thomasine. (1997-12-11). *Informationssatsningen "Nyfiken EU"*. PM från EU-sekretariatet, Utrikesdepartementet.
- EU-upplysningen får ökade resurser.* (2003-12-07). Pressmeddelande från Sveriges Riksdag.
- Sieps. *Årsredovisning för budgetåret 2003.*

Samtal

Sverige

Asplund Kicki	Sieps
Dahlman Tomas	Sieps
Hegeland Hans	Riksdagen
Hjelm-Wallén Lena	F d vice statsminister
Holmgren Martina	Justitiedepartementet
Iremark Ingrid	Utrikesdepartementet
Jonsson Håkan	Kommerskollegiet
Kallmert Lena	Utrikesdepartementet
Larén Marklund Ingrid	Riksdagen
Malmqvist Bo	Statsrådsberedningen
Moberg Birgitta	Utrikesdepartementet
Månsson-Wallin Britten	Folkbildningsrådet
Odlander Jens	Statsrådsberedningen
Sundqvist Bo	Folkbildningsrådet
Söder Annika	Utrikesdepartementet
Zetterström Kristina	EU-upplysningen

Danmark

Boel Erik
la Cour Lotte

Fries Lykke
Jørgensen Kim
Larsen-Jensen Claus
Mongin Forrest Richard
Nielsen Jakob
Riis Peter
Wivel Peter

Europabevaegelsen
Naevnet vedrørende EU-
oplysning
Dansk Industri
Utrikesministeriet
Ledamot, Folketinget
EU-Oplysningen
Politiken
Folketinget
Naevnet vedrørende EU-
oplysning

Finland

Eriksson Anders

Hämäläinen Pirkko
Kettunen Maira
Saramo Peter
Tanskanen Martti
Wallén Per

Svenska ambassaden i
Helsingfors
Utrikesdepartementet
Eduskunta
Eduskunta
Eduskunta
Svenska ambassaden i
Helsingfors

Internet

www.eustafetten.nu
www.eu-naevnet.dk
www.eu-oplysningen.dk
www.eurooppa-tiedotus.fi
www.folkbildning.se
www.mitteuropa.fi
www.programkontoret.se
www.regeringen.se
www.riksdagen.se
www.sieps.se
www.ungdomsstyrelsen.se

Kommittédirektiv

**Kommitté för debatt om Europeiska unionens
utveckling och framtid inför 2004 års
regeringskonferens**

**Dir.
2001:35**

Beslut vid regeringssammanträde den 26 april 2001

Sammanfattning av uppdraget

En parlamentarisk kommitté tillsätts med uppdrag att

- stimulera en bred, offentlig debatt om Europeiska unionen (EU), särskilt inför den kommande regeringsskonferensen, bidra till att öka kunskaperna hos allmänheten om aktuella frågeställningar kring EU:s utveckling samt ge företrädare för olika åsiktsriktningar utrymme att argumentera för sina uppfattningar,
- skapa kontaktytor mellan den svenska debatten om EU och motsvarande debatt i övriga europeiska länder,
- sammanställa analyser av de frågor som kan komma att behandlas vid regeringsskonferensen.

EU och framtidsfrågorna: Nice-förklaringen

I den förklaring om unionens framtid som antogs vid Europeiska rådets möte i Nice i december 2000 anges att en regeringsskonferens skall sammankallas år 2004 för att överväga fördragsändringar som kan befinnas nödvändiga i ljuset av den breda och djupa debatt om EU:s utveckling som enligt förklaringen skall inledas under innevarande år.

Förklaringen slår fast att 2000 års regeringsskonferens beslutat om de institutionella förändringar som är nödvändiga för anslutning av de nu aktuella kandidatländerna och konstaterar att förbättringarna inför en kommande regeringsskonferens inte skall hindra

eller utgöra villkor för utvidgningsprocessen. Det framhålls också att kandidatländerna skall kunna vara aktiva i förberedelserna och medverka i konferensen som deltagare eller observatörer.

En bred debatt med alla intresserade – nationella parlament, den politiska sfären, näringsliv, universitetsvärlden, representanter för det civila samhället osv. – skall uppmuntras. Det svenska och det belgiska ordförandeskapet ges i uppgift att, tillsammans med kommissionen och Europaparlamentet, föreslå lämpliga initiativ för processen.

Förklaringen understryker också att behovet av att förbättra och övervaka unionens och dess institutioners demokratiska legitimitet och öppenhet liksom att föra dem närmare medborgarna skall beaktas. Som exempel på frågeställningar som skall behandlas anges:

- hur man kan upprätta och övervaka en mer exakt avgränsning av kompetensfördelningen mellan EU och medlemsländerna mot bakgrund av subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen),
- vilken ställning den stadga om grundläggande rättigheter skall ha som proklamerades i Nice, i enlighet med Europeiska rådets beslut i Köln 1999,
- hur fördragen kan förenklas och göras tydligare och lättare att förstå, men utan att deras innebörd ändras,
- de nationella parlamentens roll i den europeiska strukturen.

Sveriges förberedelser

Det är angeläget att en bred debatt föregår nästa regeringskonferens och att denna debatt inte begränsas till frågor som kan hanteras genom fördragsändringar. Förberedelserna skall också inriktas på att få en bred genomlysning av hur unionen fungerar. Legitimiteten i unionens arbete kan stärkas genom institutionella förändringar. Dagordningen för reformer bör ha ett innehåll som försöker ge svar på medborgarnas frågor.

Kommitténs uppdrag

Kommitténs huvuduppgifter är att

- bidra till bred och öppen debatt samt ökad kunskap om EU och framtidsfrågorna,

- länka den svenska debatten till den i övriga Europa och vice versa,
- belysa och sammanställa aktuell debatt och aktuella frågeställningar.

Bred debatt och ökad kunskap

Det är av stor betydelse att kommittén genom sitt arbetssätt blir en katalysator för en bred, öppen och förutsättningslös debatt om EU:s utveckling och att ett brett deltagande i denna debatt stimuleras. Kommittén skall därför lägga tonvikt vid det första deluppdraget. Detta gäller särskilt i den inledande fasen, så att sedan ett växelspel mellan den allmänna debatten och kommitténs analysverksamhet kan uppstå. Det är viktigt att olika åsiktsriktningar kommer till uttryck.

Kommittén kan använda seminarier, skrifter, forskarrapporter och utfrågningar för att samla och sprida kunskap. För att särskilt försöka få med nya och större grupper i diskussionen om EU:s utveckling bör kommittén också arbeta via Internet och med uppsökande verksamhet samt samarbeta med enskilda organisationer, folkrörelser, folkbildningsorganisationer, bibliotek, nätverk etc. Kommittén skall vinnlägga sig om att informationsmaterial och den utåtriktade verksamheten över huvud taget blir så lättillgängliga och lättbegripliga som möjligt.

Det är därför angeläget att verksamhet bedrivs i olika delar av landet och att ungdomsgrupper nås t.ex. genom samarbete med ungdomsorganisationer och skolor. Lärdomar av samarbete med skolor kan dras av verksamheten under det svenska ordförandeskapet i EU. Bibliotekens erfarenheter av liknande verksamhet kan också tas till vara. Samarbete med biblioteken kan prövas för att t.ex. underlätta deltagande för dem som inte har tillgång till Internet.

En särskild webbplats på Internet skall inrättas. En sådan blir en viktig informationskälla för allmänheten och samtidigt ett av flera forum där debatten i sig kan föras. För att vidga kontaktytorna kan webbplatsen länkas till de webbplatser som med samma syfte sannolikt kommer att inrättas i andra medlemsländer och av EU:s institutioner. Webbplatsen kan även länkas till webbplatsen Demokratitorget. Kommittén skall sammanställa och hjälpa till att sprida kunskap om den debatt som förs via Internet.

I detta arbete skall kommittén samverka med den demokrati-delegation som leder regeringens utvecklingsarbete Tid för demokrati.

Det är också angeläget att kommittén i detta arbete drar nytta av de erfarenheter och slutsatser som Demokratiutredningen redovisat i betänkandet SOU 2000:1.

I kontakt med debatten i övriga Europa

Kommittén skall också särskilt vinnlägga sig om att främja svenskt deltagande i debatten om framtidsfrågorna i övriga Europa. Den skall också verka för att debatten i andra länder och i EU:s institutioner når ut i den svenska debatten.

Den bör använda sig av de möjligheter som bjuds då för första gången samtliga berörda länder beslutat sig för att försöka stimulera en nationell och gemensam debatt om EU:s utveckling inför en regeringskonferens.

Webbplatsen kan användas för detta ändamål. Kommittén kan även inbjuda utländska experter och debattörer samt publicera utländska bidrag. Den kan även låta översätta och sprida egna rapporter eller annat material samt främja svensk medverkan i seminarier eller liknande i andra länder. För att ge bredd också i de alleuropeiska kontakterna bör vänortssamarbeten, vänskolor eller andra sådana nätverk inbjudas att medverka.

Aktuella frågeställningar

Kommittén skall belysa och sammanställa de frågor som lyfts fram i både den svenska debatten om EU:s utveckling och i debatten i andra medlemsländer och i kandidatländerna.

Kommittén bör i ett EU-perspektiv diskutera begrepp som konstitution, federation, subsidiaritet, legitimitet, medborgarinflytande, demokratisk kontroll, ansvarsutkrävande och öppenhet. Dessa frågor spelar redan en stor roll i svensk och europeisk debatt om EU. Det gäller även EU:s förhållande till omvärlden och samspillet mellan EU:s institutioner inbördes och mellan institutionerna och den nationella nivån.

Frågor som hänger samman med valdeltagandet i Europaparlamentsvalen bör diskuteras inför valet 2004.

I sammanhanget skall kommittén också diskutera avvägningen mellan olika samarbetsformer: traditionella överstatliga beslutsformer och mellanstatligt samarbete. Även nyare samarbetsformer kan tas upp till behandling. Det kan gälla t.ex. "den öppna samordningsmetoden" som används framför allt inom sysselsättnings- och arbetsmarknadsområdena. Ett annat exempel på nyare samarbetsformer är "närmare samarbete" där några medlemsländer går före inom ett verksamhetsområde.

Kommittén skall också belysa om svenska mål med samarbetet på enskilda sakområden kan främjas i regeringskonferensen – t.ex. miljö, livsmedelssäkerhet, konsumentintressen och budgetprocessen – och vad som kan göras för att samarbetet bättre skall motsvara de förväntningar som finns bland medborgarna. Även reformer som inte kräver fördragsändringar kan behandlas.

De fyra exemplen på frågor för regeringskonferensen som anges i Nice-förklaringen kan vara en utgångspunkt för kommitténs arbete eftersom de samtliga har bäring på de ovan nämnda bredare frågeställningarna. De rör också synen på förväntningar och ambitioner med EU-samarbetet och vad som inte bör bli föremål för detta samarbete.

Kommittén skall inte arbeta med förberedelser för en eventuell folkomröstning om Sveriges inträde i Ekonomiska och monetära unionen.

I sammanställnings- och analysarbetet skall kommittén samverka med den expertgrupp för EU-frågor som regeringen har beslutat att inrätta och med Demokratidelegationen. Kommittén skall beakta rapporter från EU-96-kommittén, Demokratiutredningen och Rådet för utvärdering av 1998 års val.

Övrigt

Kommittén skall belysa de aktuella frågorna och de svenska intressen som finns. Den skall även sammanfatta den nationella debatten.

Den har dock inte till uppgift att föreslå svenska ståndpunkter i regeringskonferensen. Det är regeringens ansvar att i samråd med riksdagen lägga fast dessa. Detta hindrar inte att kommittén, när så är lämpligt, kan göra bedömningar som är av värde vid beredningen av svenska ståndpunkter.

Med tanke på uppdragets trefaldiga natur är inte en redovisning av uppdraget i form av ett samlat betänkande ändamålsenlig.

I stället skall kommittén löpande publicera rapporter om de olika ämnena och den aktuella debatten.

Kommittén skall kunna knyta till sig referensgrupper.

Uppdraget skall vara slutfört när 2004 års regeringskonferens börjar.

(Statsrådsberedningen)

Kommittédirektiv

**Tilläggsdirektiv till EU 2004-kommittén
(SB 2001:01)**

**Dir.
2003:113**

Beslut vid regeringssammanträde den 25 september 2003

Bakgrund

EU 2004-kommittén

Med stöd av regeringens bemyndigande den 26 april 2001 (dir. 2001:35) tillkallade vice statsministern en parlamentarisk kommitté med uppdrag att

- stimulera en bred, offentlig debatt om Europeiska unionen (EU), särskilt inför den kommande regeringskonferensen,
- bidra till att öka kunskaperna hos allmänheten om aktuella frågeställningar kring EU:s utveckling,
- ge företrädare för olika åsiktsriktningar utrymme att argumentera för sina uppfattningar,
- skapa kontaktytor mellan den svenska debatten om EU och motsvarande debatt i övriga europeiska länder, samt
- sammanställa analyser av de frågor som kan komma att behandlas vid regeringskonferensen.

EU 2004-kommitténs uppdrag skall enligt direktiven vara slutfört när 2004 års regeringskonferens börjar.

Regeringskonferensen om fördragsändringar

Europeiska rådet förklarade vid sitt möte i Nice den 7-11 december 2000 att en regeringskonferens om fördragsändringar i ljuset av debatten om EU:s utveckling skulle sammankallas under 2004.

Vid sitt möte i Laeken den 14–15 december 2001 bestämde Europeiska rådet dessutom att ett konvent skulle sammankallas för att ta fram ett underlag inför regeringskonferensen.

Ett förslag till konstitutionellt fördrag för EU presenterades av konventet vid Europeiska rådets möte i Thessaloniki den 19–20 juni 2003.

Konventets förslag sammanställdes av Regeringskansliet i en departementspromemoria (Ds 2003:36) och skickades därefter ut på remiss.

Europeiska rådet beslutade vid mötet i Thessaloniki att redan i oktober 2003 sammankalla en regeringskonferens. Konferensen inleds vid ett toppmöte i Rom den 4 oktober 2003.

Regeringskonferensen skall fullborda sitt arbete i så god tid att den europeiska allmänheten kan få kännedom om resultatet före valen till Europaparlamentet i juni 2004.

Behovet av tilläggsdirektiv

Det är viktigt att konventets förslag till konstitutionellt fördrag blir föremål för en omfattande allmän diskussion.

Eftersom regeringskonferensen om fördragsändringar inleds redan under 2003 är tiden kort för allmänheten att ta till sig och diskutera konventets förslag.

Den offentliga debatten om EU:s framtidsfrågor behöver fortsatt stöd och stimulans för att hållas levande även under regeringskonferensen.

Allmänhetens kunskaper om konventets förslag behöver fortsatt stärkas.

Det uppdrag som EU 2004-kommittén har påbörjat bör därför fortsätta även under regeringskonferensen om fördragsändringar.

EU 2004-kommittén har begärt att uppdraget skall förlängas till den 1 september 2004.

Förlängd tid för uppdraget

EU 2004-kommitténs uppdrag skall vara slutfört senast den 1 september 2004.

(Statsrådsberedningen)

Kommittédirektiv

**Tilläggsdirektiv till EU 2004-kommittén
(SB 2001:01)**

**Dir.
2004:79**

Beslut vid regeringssammanträde den 10 juni 2004

Förlängd tid för uppdraget

Med stöd av regeringens bemyndigande den 26 april 2001 (dir.2001:35) tillkallades en parlamentarisk kommitté. I uppdraget ingår bl.a. att stimulera en bred, offentlig debatt om Europeiska unionen (EU), bidra till att öka kunskaperna hos allmänheten om aktuella frågeställningar kring EU:s utveckling, ge företrädare för olika åsiktsriktningar utrymme att argumentera för sina uppfattningar samt skapa kontaktytor mellan den svenska debatten om EU och motsvarande debatt i övriga europeiska länder.

Enligt de tilläggsdirektiv till EU 2004-kommittén som regeringen beslutade den 25 september 2003 skall uppdraget vara slutfört senast den 1 september 2004.

Tiden för EU 2004-kommitténs uppdrag förlängs. Uppdraget skall i stället vara slutfört senast den 1 januari 2005.

(Statsrådsberedningen)

SFS 2001:1309

**Förordning
om projektbidrag för debatt och ökad kunskap
om Europeiska unionen och unionens utveckling
och framtid;**

utfärdad den 20 december 2001.

Regeringen föreskriver följande.

Förutsättningar för bidrag

1 § Projektbidrag enligt denna förordning kan lämnas till ideella föreningar, stiftelser, kommuner, landsting, kommunalförbund, regionförbund och länsstyrelser samt till folkbildningsorganisationer och liknande sammanslutningar.

2 § Bidrag kan endast lämnas till projekt som

1. bidrar till en bred och öppen debatt och ökad kunskap om EU och framtidsfrågorna,
2. har god spridningseffekt.

Bidrag får inte lämnas för sökandens fasta kostnader för personal, resor, administration och liknande.

3 § Bidrag lämnas inom ramen för tillgängliga medel.

4 § Vid bidragsgivningen beaktas om projektet särskilt riktar sig till ungdomar och studerande.

Hänsyn skall tas särskilt till personer med bristande kunskaper i svenska och till andra som kan ha svårt att tillgodogöra sig information och att delta i debatt på andra vägar.

5 § För att bidrag skall kunna lämnas krävs att sökanden visar hur projektet kommer att finansieras och att sökanden står för minst 20 procent av projektkostnaderna.

6 § Ett beslut om bidrag kan förenas med villkor.

Ansökan och prövning

7 § Ansökan om bidrag görs hos EU 2004-kommittén på den blankett som kommittén tillhandahåller.

8 § Kommittén prövar frågor om bidrag.
Vid prövningen är kommittén beslutför när ordföranden och minst hälften av de andra ledamöterna är närvarande.

9 § Innan kommittén beslutar att lämna bidrag till ett projekt skall Delegationen med uppgift att följa och stödja demokratiutvecklingen (Ju 2000:P) ges tillfälle att yttra sig i ärendet.

Utbetalning

10 § Bidraget betalas ut i två delar.

När bidraget beviljats betalas hälften av bidraget ut.

Den återstående delen av bidraget betalas ut sedan delredovisning lämnats enligt vad som sägs om slutredovisning i 11 § andra och tredje stycket.

Om det finns särskilda skäl kan kommittén betala ut hela bidraget när bidraget beviljats.

Redovisning

11 § Den som har tagit emot bidrag skall lämna en slutredovisning till kommittén senast en månad efter det att projektet har avslutats.

Redovisningen lämnas på en särskild blankett som kommittén tillhandahåller. Redovisningen skall överskådligt visa hur det beviljade bidraget har utnyttjats och innehålla uppgifter om genomförda aktiviteter.

Redovisningen skall vara bestyrkt av en auktoriserad eller godkänd revisor eller av organisationens revisor samt av den som är projektansvarig.

Återbetalningsskyldighet

12 § Den som har tagit emot bidrag skall efter det att projektet har slutförts omedelbart betala tillbaka den del av bidraget som inte har använts.

Återkrav

13 § Kommittén kan besluta att den som har tagit emot bidrag skall betala tillbaka bidraget helt eller delvis om

1. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att bidrag lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. bidraget inte har använts för angivet ändamål,
3. en vidtagen åtgärd i väsentliga avseenden avviker från de villkor som gäller för bidraget,
4. mottagaren inte inom föreskriven tid eller på föreskrivet sätt har lämnat redovisning enligt 10 § tredje stycket eller 11 § eller om redovisningen innehåller oriktiga uppgifter, eller
5. återbetalning inte har skett enligt 12 §.

Återbetalning får beslutas endast om felet eller avvikelsen har mer än ringa betydelse och om mindre än sex månader har gått från det att slut-redovisningen av projektet kom in till kommittén.

Överklagande

14 § Kommitténs beslut enligt denna förordning får inte överklagas.

Denna förordning träder i kraft den 15 februari 2002.

På regeringens vägnar

LENA HJELM-WALLÉN

Per Virdesten
(Statsrådsberedningen)

Svensk författningssamling

SFS 2001:204

Förordning med instruktion för Expertgruppen för EU-frågor;

utfärdad den 26 april 2001.

Regeringen föreskriver följande.

Uppgifter

1 § Expertgruppen för EU-frågor skall bedriva och främja forskning, utvärdering, analys och studier i Europapolitiska frågor. Verksamheten skall inriktas på att självständigt och objektivt fördjupa och bredda underlaget för sådana ställningstaganden som har betydelse för utvecklingen av Europeiska unionen (EU) och för Sveriges EU-politik, främst inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik.

2 § Expertgruppen skall särskilt

1. initiera och behandla förslag till utvärderings- och forskningsprojekt,
2. göra eller låta göra utredningar och utvärderingar,
3. följa utvecklingen och hålla kontakt med forskare inom och utom landet,
4. publicera och sprida rapporter om verksamheten.

Myndighetens ledning

3 § Expertgruppen leds av en styrelse som består av högst 13 personer. En av ledamöterna är ordförande och en är vice ordförande.

Organisation

4 § Expertgruppen har ett kansli som leds av en chef.

5 § Expertgruppen får inrätta beredande och rådgivande organ.

6 § I en arbetsordning eller i särskilda beslut skall expertgruppen meddela de närmare bestämmelser som behövs om myndighetens organisation och formerna för myndighetens verksamhet.

Verksförordningens tillämpning

7 § Följande bestämmelser i verksförordningen (1995:1322) skall tillämpas på expertgruppen:

- 26 § om vem som får begära in upplysningar och yttranden,
- 29 § om inhämtande av uppgifter,
- 31 § om myndighetens beslut, och
- 35 § om överklagande.

8 § Styrelsen har det ansvar för verksamheten och de uppgifter som anges i 6–9 §§ verksförordningen (1995:1322).

Ärendenas handläggning

9 § Ärendena avgörs av styrelsen. Den är beslutför när ordföranden och minst hälften av de andra ledamöterna är närvarande.

När ärenden av större vikt handläggs skall om möjligt samtliga ledamöter vara närvarande.

10 § Ärenden som inte behöver avgöras av styrelsen får avgöras av ordföranden ensam eller av chefen för kansliet. Hur detta skall ske anges i arbetsordningen eller i särskilda beslut.

11 § Ärendena avgörs efter föredragning. I arbetsordningen eller i särskilda beslut får det dock medges att ärenden som avgörs enligt 10 § inte behöver föredras.

Anställningar m.m.

12 § Regeringen utser ordförande och andra ledamöter i styrelsen. Förordnandena ges för en bestämd tid.

Styrelsen utser inom sig vice ordförande.

13 § Chef för kansliet och annan personal anställs genom beslut av expertgruppen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2001.

På regeringens vägnar

LENA HJELM-WALLÉN

Per Virdesten
(Statsrådsberedningen)

Sieps

Mats Hellström	Ordförande, landshövding Länsstyrelsen i Stockholm
Susanne Ackum	Vice ordförande, generaldirektör vid Institutet för Arbetsmarknadspolitisk utvärdering
Pernilla Baralt	Politisk sakkunnig på Statsrådsberedningen
Magnus Blomström	Professor, Handelshögskolan i Stockholm
Per Cramér	Professor, Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet
Per-Olof Edin	F d chefsekonom LO
Gullan Gidlund	Professor, Samhällsvetenskapliga institutionen, Novemus Örebro
Kurt A Hall	Finansråd vid Finansdepartementet
Magnus Jerneck	Professor, Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet
Ulrika Mörth	Docent, Statsvetenskapliga institutionen och SCORE, Stockholms universitet
Magnus Robach	Departementsråd, UD
Monica Robin Svensson	Länsråd i Gävleborgs län
Michael Sohlman	Vd Nobelstiftelsen

Kanslichef: Tomas Dahlman

Folkbildningsrådet (styrelse)

Anders Ljunggren	Ordförande, generalsekreterare Föreningen Norden
Marie Linder	Vice ordförande (RIO), informationschef LO
Majléne Westerlund Panke	Riksdagsledamot (s) (Fbf)
Kent Johansson	Regionråd Västra Götaland (Fbf)
Leif Linde	Föreningschef konsumentföreningen Svea (Fbf)
Bernt Gustavsson	Professor, Örebro universitet (Fbf)
Rigmor Breidemalm	Landstingspolitiker (s), Södermanland (Lf)
Walter Rönmark	Ordförande Bordtennisförbundet (RIO)

Sverker Ågren

Landstingspolitiker (kd),
Västernorrland (Lf)

Adjungerade

Per-Olof Örn
Åke Gustavsson
Ulf Johansson

Ordförande RIO
Ordförande Folkbildningsförbundet
Avdelningschef Landstingsförbundet

Kanslichef: Britten Månsson-Wallin

Statistik över statlig bidragsgivning sedan 1992

Fälldindelegationen

Tabell 5. Bidragsfördelning Fälldindelegationen

Beslutsdatum	Beviljat belopp (totalt i kr)	Antal projekt	Kommentar
93-12-21	5 miljoner		2,5 miljoner var till ja/nejkampanj-organisationer
93-07-01	5 miljoner		2,5 miljoner var till ja/nejkampanj-organisationer
93-07-01	14 miljoner	54	11 studieförbund 17 folkhögskolor 26 enskilda organisationer
93-02-16	3,2 miljoner	23	Ca 400 ansökningar, bidrag mellan 10 000 och 250 000 kronor
<i>Totalt 1993</i>	<i>27,2 miljoner</i>		
92-10-14	4,7 miljoner	39	Enskilda organisationer
92-10-14	6,6 miljoner		Studieförbund/folkhögskolor
92-10-01	9,4 miljoner		Studieförbund/folkhögskolor
<i>Totalt 1992</i>	<i>20,7 miljoner</i>		
<i>Totalt</i>	<i>ca 48 miljoner</i>		

EU 96-kommittén

Tabell 6. Bidragsfördelning EU 96-kommittén

Beslutsdatum	Beviljat belopp (totalt i kr)	Antal projekt	Antal ansökningar
1995	10 196 080	55	300 ansökningar

EU-informationen, UD

Tabell 7. Bidragsfördelning EU-informationen vid UD

Beslutsdatum	Beviljat belopp (totalt i kr)	Antal projekt	Beloppsspann (i tusen kr)
2000-10-05	4 miljoner	48	8 – 200
2000-06-21	4 miljoner	43	15 – 300
1999-10-28	2 miljoner	24	20 – 220
1999-03-31	2 miljoner	36	20 – 340
1998-12-22	2 miljoner	57	10 – 200
1998-10-15	2 miljoner	32	5 – 160
<i>Totalt</i>	<i>16 000 000</i>	<i>240 (748 ansökningar)</i>	

EMU-delegationen

Tabell 8. Bidragsfördelning EMU-delegationen

År	Beviljat belopp (i kr)	Antal projekt	Mottagare
1999	15 620 000	10	Studieförbund
	3 439 000	29	Folkhögskolor
	150 000	1	Länsbildningsförbundet Mittnorrand
<i>Totalt</i>	<i>19 200 000 kr</i>	<i>40 (200 ansökningar)</i>	

Fredspengarna, UD

Tabell 9. Bidragsfördelning Fredspengarna vid UD

År	Beviljat belopp (i kr)	Antal projekt	Antal mottagare
1983-1992	cirka 165 miljoner (varav cirka 40 miljoner från statliga fredslotterier)	cirka 2 500	1 131
1993-2004	50 746 700	(1 198 ansökningar)	
<i>Totalt</i>	<i>ca 216 miljoner</i>		

Genomsnittliga årliga bidragsbelopp

Tabell 10. Genomsnittligt bidragsbelopp per huvudman och år (beräknat efter antalet år som projektbidrag har fördelats, inte antalet verksamhetsår).

Bidragsgivning	Beviljat bidrag, genomsnitt/år (ca i kr)	Antal år	Kommentar
Fälldindelegationen	24 miljoner	2	Inklusive bidrag till kampanjverksamhet
EU 96-kommittén	10,2 miljoner	1	
EU-informationen, UD	5,3 miljoner	3	Inklusive bidrag inför ordförandeskapet
EMU-delegationen	19,2 miljoner	1	
Fredspengarna, UD	4,4 miljoner	11,5	Sedan 1993
EU 2004- kommittén	6,8 miljoner	2	

Statistik över EU 2004-kommitténs bidragsverksamhet

EU 2004-kommittén

Tabell 11. Bidragsfördelning EU 2004-kommittén

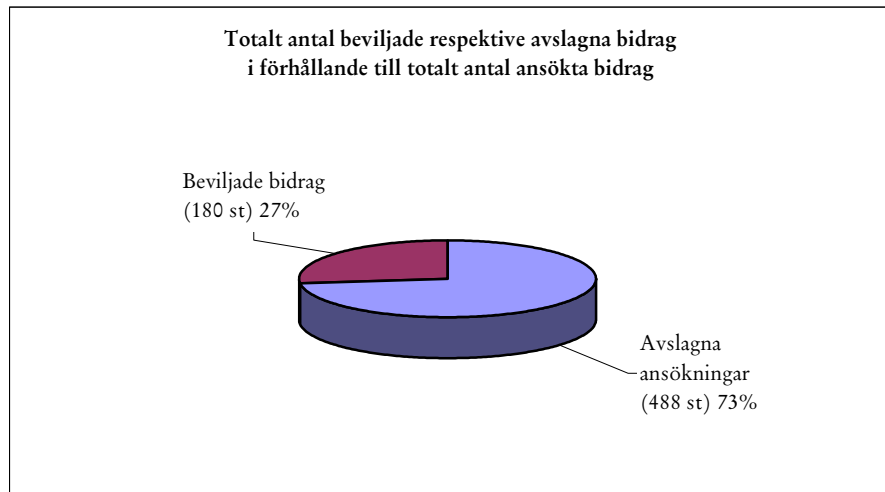
Beslutsdatum	Beviljade projekt	Antal ansökningar	Beviljat belopp (kr)	Ansökt belopp (kr)
2003-12-11	37	129	2 500 000	18 061 649
2003-06-18	24	59	647 000	7 936 970
2003-03-31	45	133	2 561 000	24 038 000
2002-12-02	38	129	4 032 000	27 158 482
2002-03-21	36	218	3 842 000	63 175 002
<i>Totalt</i>	<i>180</i>	<i>668</i>	<i>13 582 000</i>	<i>140 370 103</i>

Tabell 12. EU 2004-kommittén – beviljat bidrag och genomsnittligt bidrag per år.

År	Beviljat bidrag	Genomsnittligt bidrag
2003	5 708 000 kr	ca 53 850 kr
2002	7 874 000 kr	ca 106 400 kr

Tabell 13. Totalt beviljat bidrag av totalt ansökt belopp, per omgång och totalt.

Omgång	Beviljat bidragsbelopp i förhållande till ansökt belopp
5	ca 14 %
4	ca 8 %
3	ca 11 %
2	ca 15 %
1	ca 6 %
<i>Totalt</i>	<i>ca 10 %</i>

Hemvist för beviljade projekt, EU 2004-kommitténs verksamhet

<i>Län</i>	<i>Totalt antal projekt</i>
Stockholm (AB)	63
Västra Götaland (O)	24
Västernorrland (Y)	13
Skåne (M)	23
Jönköping (F)	3
Örebro (T)	6
Värmland (S)	5
Västerbotten (AC)	8
Västmanland (U)	6
Blekinge (K)	2
Dalarna (W)	8
Norrbottn (BD)	4
Kronoberg (G)	1
Uppsala (C)	2
Östergötland (E)	3
Jämtland (Z)	3
Gävleborg (X)	1
Kalmar (H)	2
Södermanland (D)	1
Halland (N)	2

EU 2004-kommitténs publikationer

Hur ska EU fungera i framtiden?

Oktober 2003 (30 000 exemplar)

Europas grundlag. Framtidskonventets förslag till konstitution för EU

I samarbete med Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS), Oktober 2003 (8 700 exemplar)

Vad ska vi med EU till?

Maj 2003 (22 000 exemplar)

Vad är viktigt för dig?

April 2003 (30 000 exemplar)

Till dig som tror att du struntar i EU

Hösten 2002 (30 000 exemplar)

EU och framtiden

Sommaren 2002 (15 000 exemplar)

Sluta strunta i EU

Våren 2002 (30 000 exemplar)

SOU 2002:81 Riksdagens roll i EU

(1 000 exemplar)

SOU 2002:82 EU – demokratiskt och effektivt?

(1 000 exemplar)

Vägval för Europa

En rapportserie i fem delar i samarbete med Utrikespolitiska institutet (UI), december 2002-december 2003.

Sammanfattning av utvärdering från seminarium för erfarenhetsutbyte

Nedan återges den del av utvärderingen från EU 2004-kommitténs seminarium för erfarenhetsutbyte som är av relevans för kommitténs förslag om en permanent verksamhet. Denna del handlar om projektledarnas syn på och erfarenhet av projektarbetet. Utvärderingen, som besvarades av 24 av deltagarna, finns i sin helhet på www.eustafetten.nu.

Frågor avseende projektarbetet

- 1) Tror du att du kommer att kontakta EU 2004-kommittén igen – i vilket syfte?

Nästan samtliga trodde att de skulle kontakta EU 2004-kommittén igen. För flera var syftet att kunna fortsätta det projekt de arbetade med och frågor kring det, bland annat bidrag. Några ville ställa frågor framför allt om EU:s framtid men även få idéer om föreläsare och andra aktiviteter.

- 2) Skulle du söka bidrag igen om tillfälle gavs? Delta i EU-stafetten?

Alla utom två svarade tydligt ja på första frågan. För de senare var svaret knutet till egna organisationshinder. Ett par av deltagarna var osäkra på om de skulle delta i EU-stafetten.

- 3) Är projektbidrag en bra form för att stimulera debatt och öka kunskapen i dessa frågor? Andra förslag?

Samtliga utom en person ansåg att projektbidrag är en bra form för att stimulera debatt och öka kunskapen. En deltagare menade att det behövs mer långsiktighet än projektformen kan erbjuda. Några menade att projektbidrag genererar kreativitet. Några föreslog att

debatten kan stimuleras genom fler konferenser riktade till allmänheten, arrangemangsstöd och tävlingar. En deltagare föreslog att organisationer som arbetar med EU:s framtid bör ges ett mer långsiktigt stöd.

- 4) Tycker du att det förs en konstruktiv och intresseväckande debatt i Sverige om EU:s framtid?

En majoritet ansåg att det inte förs en konstruktiv och intresseväckande debatt om EU:s framtid. Nästan lika många menade att det gör det. Flera ansåg att det pågår bra debatter men att dessa sker ganska isolerat.

- 5) Uppfattar du att det finns ett allmänt intresse i Sverige att diskutera dessa frågor? I så fall, i vilka grupper och vilka frågor?

Drygt hälften anser att det finns ett allmänt intresse för att diskutera frågor om EU:s framtid. Några menar att det gör det bland avgränsade grupper såsom ungdomar, invandrare och kvinnor. Någon nämner att intresset handlar om jämställdhet, EU:s framtid och personligt engagerande frågor.

- 6) Har du besökt vår hemsida? Vad tycker du om den? Saknar du något?

Alla utom två har besökt hemsidan. Närmare tio av dessa uppgav särskilt att den var bra. Några personer efterlyste mer innehåll om regionalisering, språk och fakta.

- 7) Har du/kommer du att använda kommitténs material? Vad tycker du om det?

Tre av deltagarna uppger att de är osäkra om de kommer att använda materialet. Övriga har använt, eller kommer att använda kommitténs material. En handfull anger tydligt att det anser materialet vara bra. Någon menar att det inte är elevantpassat men fungerar för lärarna.

- 8) Något du vill tillägga? Egna synpunkter.

Flertalet valde att lägga till ytterligare synpunkter. Sju stycken kommenterade arbetsdagen och uppgav att den hade varit meningsfull. Det var viktigt att projektledare fick träffas och att EU 2004 kommittén genomför samlande aktiviteter. Någon hade önskat mer tid för att alla projekt skulle få presentera sig. Ytterligare några hade förslag och frågor till EU 2004-kommittén, exempelvis att den borde ta initiativ till nya dialogbaserade arbetsformer, att det borde finnas samordnare som kunde stötta lokala arrangörer av EU-stafetten samt att det borde startas folkbildningsinsatser.

Statens offentliga utredningar 2004

Kronologisk förteckning

1. Ett nationellt program om person-säkerhet. Ju.
2. Vem tjänar på att arbeta? Bilaga 14 till Långtidsutredningen 2003/04. Fi.
3. Tvång och förändring. Rättssäkerhet, vårdens innehåll och eftervård. + Bilagor. S.
4. Förnybara fordonsbränslen. Nationellt mål för 2005 och hur tillgängligheten av dessa bränslen kan ökas. M.
5. Från klassificering till urval. En översyn av Totalförsvarets pliktverk. Fö.
6. Översyn av personuppgiftslagen. Ju.
7. Ledningsrätt. Ju.
8. Folkbildning och lärande med ITK-stöd – en antologi om flexibelt lärande i folkhögskolor och studieförbund. U.
9. Bokpriskommissionens fjärde delrapport. Det skall vara billigt att köpa böcker och tidskrifter IV. Ku.
10. Rätten till skadestånd enligt konkurrenslagen. N.
11. Sveriges ekonomi – utsikter till 2020. Bilaga 1–2 till Långtidsutredningen 2003/04. Fi.
12. Patientskadelagen och läkemedelsförsäkringen – en översyn. S.
13. Samhällets insatser mot hiv/STI – att möta förändring. S.
14. Det ofullständiga pusslet. Behovet av att utveckla den ekonomiska styrningen och samordningen när det gäller länsstyrelserna. Fi.
15. Tolkförmedling. Kvalitet registrering tillsyn. Ju.
16. Digital Radio. Ku.
17. Turistfrämjande för ökad tillväxt. N.
18. Brottsförebyggande kunskapsutveckling. Ju.
19. Långtidsutredningen 2003/04. Fi.
20. Genetik, integritet och etik. S.
21. Egenförsörjning eller bidragsförsörjning? Invandrarna, arbetsmarknaden och välfärdsstaten. Ju.
22. Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter. Ju.
23. Från verksförordning till myndighetsförordning. Fi.
24. Utlandstjänstens villkor. Arbetsvillkor, ersättningssystem och skatteregler för statligt anställda under utlandsstationering. UD.
25. Informera om samhällets säkerhet. Fö.
26. Arbetstid vid vägtransporter – förslag till ny lag. N.
27. En Ny Doktorsutbildning – kraftsamling för excellens och tillväxt. U.
28. Hyressättning av vissa ändamålsbyggnader. Fi.
29. Tre vägar till den öppna högskolan. U.
30. Folkbildning i brytningstid – en utvärdering av studieförbund och folkhögskolor. U.
31. Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse. UD.
32. Informationssäkerhet i Sverige och internationellt – en översikt. Fö.
33. Kunskap för integration. Om makt i skola och utbildning i mångfaldens Sverige. Ju.
34. Regional utveckling – utsikter till 2020. Bilaga 3 till Långtidsutredningen 2003/04. Fi.
35. Utan timplan – med målen i sikte. U.
36. Reformerade egendomsskatter. Fi.

37. Miljöbalkens sanktionssystem och hänsynsregler. M.
38. Alternativ för miljöbalkens prövningsorganisation. M.
39. Nytt regelverk för marksänd digital-TV. Ku.
40. Kortare instanskedja och ökad samordning. Alternativ för plan- och bygglagens prövningsorganisation. M.
41. Totalförsvarets forskningsinstitut. En översyn. Fö.
42. Lärare, forskare och läkare – tre kompetenser i en befattning. U.
43. Den könsuppdelade arbetsmarknaden. N.
44. Kan vi räkna med de äldre? Bilaga 5 till Långtidsutredningen 2003/04. Fi.
45. Nationaldagen – ny helgdag. Ju.
46. Svensk kod för bolagsstyrning. Förslag från Kodgruppen. Ju.
47. Näringslivet och förtroendet. + Bilagedel. Ju.
48. Kategorisering och integration. Om föreställda identiteter i politik, forskning, media och vardag. Ju.
49. Engagemang, mångfald och integration. Om möjligheter och hinder för politisk jämlikhet. Ju.
50. Skolans ansvar för kränkningar av elever. U.
51. Vem får vara med? En belysning av folkbildningens relation till icke deltagarna. U.
52. Samhällets behov av betaltjänster. N.
53. Bevara ljud och rörlig bild. Insamling, migrering – prioritering. U.
54. Handikappolitisk samordning – organisation för strategi och genomförande. S.
55. Ett utvidgat skydd mot könsdiskriminering. Ju.
56. E-tjänster för alla. Fi.
57. Tillsyn för säkra varor och öppna marknader. UD.
58. Försvarshögskolan. En översyn. Fö.
59. Kvinnors organisering. Ju.
60. Samspel och integration. Nationell organisation för deltagande i EU:s forsknings- och utvecklingsarbete. U.
61. En översyn av Brottsoffermyndigheten. Ju.
62. Handla för bättre klimat – handel med utsläppsrätter 2005–2007, m.m. N.
63. Skatt på väg. Fi.
64. Allmänna vattentjänster. M.
65. En statsförvaltning i utveckling och förnyelse. Fi.
66. Egendomsskatter. Reform av arvs- och gåvoskatter. Fi.
67. Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2004. M.
68. Sammanhållen hemvård. S.
69. Marknadsmisbruk. Fi.
70. Tid och pengar – dela lika? Bilaga 13 till Långtidsutredningen 2003/04. Fi.
71. Sexuell exploatering av barn i Sverige. S.
72. Utsädeskontroll i förändring. Jo.
73. Migration och integration – om framtidens arbetsmarknad. Bilaga 4 till Långtidsutredningen 2003/04. Fi.
74. Utlänningslagstiftningen i ett domstolsperspektiv. UD.
75. Insyn och sekretess – i statliga företag – i internationellt samarbete. Ju.
76. Godstransporter – noder och länkar i samspel. N.
77. Snö, mörker och kyla. Fö.
78. Byggnadsdeklarationer. Inomhusmiljö och energianvändning. M.
79. Allt ljus på storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal? Förslag till nationellt utvärderingsprogram. Ju.
80. Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen. Ju.
81. Ett steg mot ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande. Ju.
82. Sluta strunta i EU – EU 2004-kommitténs förslag till permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet. SB.

Statens offentliga utredningar 2004

Systematisk förteckning

Statsrådsberedningen

Sluta strunta i EU

- EU 2004-kommitténs förslag till permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet. [82]

Justitiedepartementet

Ett nationellt program om personsäkerhet. [1]

Översyn av personuppgiftslagen. [6]

Ledningsrätt. [7]

Tolkförmedling. Kvalitet registrering tillsyn. [15]

Brottsförebyggande kunskapsutveckling. [18]

Egenförsörjning eller bidragsförsörjning? Invandrarna, arbetsmarknaden och välfärdsstaten. [21]

Allmänhetens insyn i partiets och valkandidaters intäkter. [22]

Kunskap för integration. Om makt i skola och utbildning i mångfaldens Sverige. [33]

Nationaldagen – ny helgdag. [45]

Svensk kod för bolagsstyrning. Förslag från Kodgruppen. [46]

Näringslivet och förtroendet. + Bilagedel. [47]

Kategorisering och integration. Om föreställda identiteter i politik, forskning, media, och vardag. [48]

Engagemang, mångfald och integration. Om möjligheter och hinder för politisk jämlikhet. [49]

Ett utvidgat skydd mot könsdiskriminering. [55]

Kvinnors organisering. [59]

En översyn av Brottsoffermyndigheten. [61]

Insyn och sekretess

- i statliga företag
- i internationellt samarbete. [75]

Allt ljus på storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal?

Förslag till nationellt utvärderingsprogram. [79]

Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen. [80]

Ett steg mot ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande. [81]

Utrikesdepartementet

Utlandstjänstens villkor. Arbetsvillkor, ersättningssystem och skatteregler för statligt anställda under utlandsstationering. [24]

Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse. [31]

Tillsyn för säkra varor och öppna marknader. [57]

Utlänningslagstiftningen i ett domstolsperspektiv. [74]

Försvarsdepartementet

Från klassificering till urval. En översyn av Totalförsvarets pliktverk. [5]

Informera om samhällets säkerhet. [25]

Informationssäkerhet i Sverige och internationellt – en översikt. [32]

Totalförsvarets forskningsinstitut. En översyn. [41]

Försvarshögskolan. En översyn. [58]

Snö, mörker och kyla. [77]

Socialdepartementet

- Tvång och förändring. Rättssäkerhet, vårdens innehåll och eftervård. + Bilagor. [3]
- Patientskadlagen och läkemedelsförsäkringen – en översyn. [12]
- Samhällets insatser mot hiv/STI – att möta förändring. [13]
- Genetik, integritet och etik. [20]
- Handikappolitisk samordning – organisation för strategi och genomförande. [54]
- Sammanhållen hemvård. [68]
- Sexuell exploatering av barn i Sverige. [71]

Finansdepartementet

- Vem tjänar på att arbeta? Bilaga 14 till Långtidsutredningen 2003/04. [2]
- Sveriges ekonomi – utsikter till 2020. Bilaga 1–2 till Långtidsutredningen 2003/04. [11]
- Det ofullständiga pusslet. Behovet av att utveckla den ekonomiska styrningen och samordningen när det gäller länsstyrelserna. [14]
- Långtidsutredningen 2003/04. [19]
- Från verksförordning till myndighetsförordning. [23]
- Hyressättning av vissa ändamålsbyggnader. [28]
- Regional utveckling – utsikter till 2020. Bilaga 3 till Långtidsutredningen 2003/04. [34]
- Reformerade egendomsskatter. [36]
- Kan vi räkna med de äldre? Bilaga 5 till Långtidsutredningen 2003/04. [44]
- E-tjänster för alla. [56]
- Skatt på väg. [63]
- En statsförvaltning i utveckling och förnyelse. [65]
- Egendomsskatter. Reform av arvs- och gåvoskatter. [66]
- Marknadsmisbruk. [69]
- Tid och pengar – dela lika? Bilaga 13 till Långtidsutredningen 2003/04. [70]
- Migration och integration – om framtidens arbetsmarknad. Bilaga 4 till Långtidsutredningen 2003/04. [73]

Utbildningsdepartementet

- Folkbildning och lärande med ITK-stöd – en antologi om flexibelt lärande i folkhögskolor och studieförbund. [8]
- En Ny Doktorsutbildning – kraftsamling för excellens och tillväxt. [27]
- Tre vägar till den öppna högskolan. [29]
- Folkbildning i brytningstid – en utvärdering av studieförbund och folkhögskolor. [30]
- Utan timplan – med målen i sikte. [35]
- Lärare, forskare och läkare – tre kompetenser i en befattning. [42]
- Skolans ansvar för kränkningar av elever. [50]
- Vem får vara med? En belysning av folkbildningens relation till icke deltagarna. [51]
- Bevara ljud och rörlig bild. Insamling, migrering – prioritering. [53]
- Samspel och integration. Nationell organisation för deltagande i EU:s forsknings- och utvecklingsarbete. [60]

Jordbruksdepartementet

- Utsädeskontroll i förändring. [72]

Kulturdepartementet

- Bokpriskommissionens fjärde delrapport. Det skall vara billigt att köpa böcker och tidskrifter IV. [9]
- Digital Radio. [16]
- Nytt regelverk för marksänd digital-TV. [39]

Miljödepartementet

- Förnybara fordonsbränslen. Nationellt mål för 2005 och hur tillgängligheten av dessa bränslen kan ökas. [4]
- Miljöbalkens sanktionssystem och hänsynsregler. [37]
- Alternativ för miljöbalkens prövningsorganisation. [38]
- Kortare instanskedja och ökad samordning. Alternativ för plan- och bygglagens prövningsorganisation. [40]
- Allmänna vattentjänster. [64]
- Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2004. [67]
- Byggnadsdeklarationer. Inomhusmiljö och energianvändning. [78]

Näringsdepartementet

Rätten till skadestånd enligt konkurrens-
lagen. [10]

Turistfrämjande för ökad tillväxt. [17]

Arbetstid vid vägtransporter – förslag till
ny lag. [26]

Den könsuppdelade arbetsmarknaden. [43]

Samhällets behov av betaltjänster. [52]

Handla för bättre klimat – handel med
utsläppsrätter 2005–2007, m.m. [62]

Godstransporter – noder och länkar i
samspel. [76]

FRITZES
Offentliga
Publikationer

Postadress 106 47 Stockholm
Fax 08-690 91 91, Telefon 08-690 91 90
E-post order.fritzes@nj.se
www.fritzes.se